

НАРЕДБА

за съществените изисквания и оценяване съответствието на машините

(Приета с ПМС № 232 от 11.10.2001 г., обн., ДВ, бр. 91 от 23.10.2001 г., изм., бр. 115 от 10.12.2002 г., бр. 13 от 11.02.2003 г., изм. и доп., бр. 52 от 18.06.2004 г., бр. 24 от 21.03.2006 г., в сила от 21.03.2006 г., изм., бр. 40 от 16.05.2006 г., в сила от 5.05.2006 г., доп., бр. 61 от 28.07.2006 г.)

ЧАСТ ПЪРВА ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С наредбата се определят:

1. съществените изисквания към машините;
2. (доп. - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) процедурите за оценяване и начините за удостоверяване съответствието на машините със съществените изисквания към тях;
3. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., бр. 24 от 2006 г.) редът за издаване на разрешения на лицата за извършване оценяване на съответствието и проверки за спазване на условията, при които е издадено разрешението.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., отм., бр. 24 от 2006 г.).

Чл. 2. (1) Наредбата се прилага за:

1. машините;
 2. защитните елементи, пуснати на пазара самостоятелно;
 3. превозните средства, използвани в миннодобивната индустрия.
- (2) Наредбата не се прилага за:
1. машините, чийто единствен енергиен източник е пряко прилагана човешка сила, с изключение на машините, използвани за повдигане или спускане на товари;
 2. медицинските изделия;
 3. специалните съоръжения за ползване на панаири и/или в увеселителни паркове;
 4. парните котли, резервоарите и съдовете под налягане;
 5. машините, специално създадени и използвани за ядрени цели и чийто отказ може да доведе до изхвърляне на радиоактивни вещества в околната и работната среда;
 6. източниците на йонизиращи лъчения, вградени в машина;
 7. огнестрелните оръжия;
 8. резервоарите за съхраняване и тръбопроводите за транспортиране на бензин, дизелово гориво, запалими течности и опасни вещества;
 9. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) средствата за транспорт;
 10. морските плавателни съдове и подвижните плаващи съоръжения, както и съоръженията на борда им;
 11. въжените линии, включително въжените железници (фуникуляри), за превоз на хора;
 12. (изм. - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) трактори от категория Т1, Т2 и Т3 по смисъла на Закона за регистрация и контрол на земеделска и горска техника (обн., ДВ, бр. 79 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 22 от 2003 г. и бр. 74 и 88 от 2005 г.);
 13. (доп. - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) машините, специално проектирани и изработени за военни или полицейски цели за нуждите на Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи;
 14. асансьорите;
 15. релсовите транспортни средства със зъбно-гребенна предавка за превоз на хора;
 16. рудничните подежни уредби;
 17. сценичните повдигателни съоръжения;

ОБЩИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

18. (доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) строителните подеменици за повдигане на хора или на хора и товари.

Чл. 3. (1) Когато рисковете от машината са главно от електрически произход, се прилага Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на електрически съоръжения, предназначени за използване в определени граници на напрежението, приета с Постановление № 182 на Министерския съвет от 2001 г. (ДВ, бр. 62 от 2001 г.).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Когато рисковете за машини и защитни елементи, определени в наредбата, са изцяло или частично обхванати от други наредби по чл. 7 от Закона за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП), се прилагат разпоредбите на тези специфични наредби.

Чл. 4. (1) Машините или защитните елементи се пускат на пазара и/или в действие, когато не застрашават здравето и безопасността на хората, безопасността на домашните животни, опазването на околната среда и вещите и са правилно монтирани, поддържани и използвани по предназначението им.

(2) Машините и защитните елементи трябва да отговарят на съществените изисквания по част втора.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) Когато машините имат нанесена маркировка за съответствие съгласно Наредбата за маркировката за съответствие, приета с Постановление № 191 на Министерския съвет от 2005 г. (ДВ, бр. 69 от 2005 г.), и са придружени с ЕО декларация за съответствие съгласно приложение № 1, раздел I и когато защитните елементи са придружени с ЕО декларация за съответствие съгласно приложение № 1, раздел III, се приема, че те отговарят на изискванията на наредбата.

(4) Когато машината или защитният елемент са произведени в съответствие с изискванията на български стандарт, който въвежда хармонизиран европейски стандарт и този стандарт обхваща едно или повече от съществените изисквания за безопасност, се счита, че те съответстват на съответните съществени изисквания по част втора.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Когато няма приети български стандарти, с които се въвеждат хармонизирани европейски стандарти, отнасящи се за машините и защитните елементи, могат да се използват съществуващи български стандарти и технически спецификации, за които се приема, че са важни или подходящи за правилното прилагане на съществените изисквания по част втора.

Чл. 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) За машини, предназначени за вграждане в машина или за работа съвместно с други машини, за да образуват машина по чл. 2, ал. 1, т. 1, производителят или неговият упълномощен представител издава декларация съгласно приложение № 1, раздел II.

(2) Когато машината за вграждане или за съвместна работа може да действа самостоятелно, ал. 1 не се прилага.

(3) Сменяемото съоръжение трябва да има маркировка за съответствие и да бъде придружено с ЕО декларация за съответствие съгласно приложение № 1, раздел I.

ЧАСТ ВТОРА СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА МАШИНИТЕ

Глава първа ОБЩИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

Раздел I Общи изисквания

Чл. 6. (1) Задълженията, които произтичат от съществените изисквания за машината, възникват, когато съществува риск при използването ѝ при условията, предвидени от производителя.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

(2) Производителят трябва да оцени рисковете и в зависимост от тях да определи съответните съществени изисквания за машината, които да приложи при проектирането и изработването ѝ.

(3) Изискванията по чл. 8, 59 и 60 се прилагат за всички машини.

Чл. 7. Когато равнището на техниката не дава възможност да се постигнат съществени изисквания, определени в наредбата, машината трябва да се проектира и изработи така, че те да се постигнат във възможно най-висока степен.

Чл. 8. За осигуряване на безопасност:

1. машината трябва да се изработи така, че да отговаря на предназначението си и да може да се настройва и поддържа, без да излага хората на риск, когато тези действия се изпълняват при предвидените от производителя условия; да се предотврати всеки риск от злополука по време на предвидения експлоатационен срок, включително етапите на монтаж и демонтаж, както и когато рискове от злополуки могат да възникнат при предвидими необичайни условия;

2. при избор на най-подходящите решения за проектиране и изработване производителят трябва последователно:

а) да отстранява или намалява рисковете, доколкото това е възможно;

б) да взема необходимите предпазни мерки за рисковете, които не могат да се предотвратят;

в) да информира потребителите за оставащите рискове вследствие на недостатъци на предприетите предпазни мерки; да посочва дали се изисква специално обучение и да определя необходимостта от осигуряване на лични предпазни средства;

3. (доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) при проектиране и изработване на машината и при създаване на инструкцията за експлоатация трябва да се предвиди не само правилното използване на машината, но и използване, което може да се очаква; машината трябва да се проектира така, че да се предотвратява неправилно използване, което може да породи риск; в инструкцията за експлоатация трябва да се обръща внимание на потребителя за възможните случаи в практиката, в които машината не трябва да се използва;

4. в съответствие с ергономичните принципи при използване на машината в предвидените условия трябва да се намалят до възможно най-малка степен неудобството, умората и психофизиологичният стрес на оператора;

5. при проектирането и изработването на машината трябва да се вземат предвид ограниченията за оператора при използване на необходими или предвидими лични предпазни средства;

6. машината трябва да се доставя с всички основни и специални технически средства и принадлежности, които дават възможност да се настройва, поддържа и използва без риск.

Чл. 9. Материалите, вложени в машината, или продуктите, употребявани или получавани при използването ѝ, не трябва да застрашават безопасността или здравето на изложените на опасност лица. При използването на флуиди машината трябва да се проектира и изработи така, че да се предотвратят рискове при зареждане, използване, доливане или източване.

Чл. 10. (1) Производителят трябва да предоставя машината със собствено осветление, подходящо за съответните операции, ако при нормална осветеност липсата му би създавала риск.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят не трябва да допуска засенчени места, които биха причинили затруднения, дразнещи заслепявания и опасни стробоскопични ефекти, дължащи се на осветлението на машината.

(3) Вътрешните части, за които се изисква честа проверка, и местата за настройване и техническо обслужване трябва да имат подходящо осветление.

Чл. 11. (1) Машината или всяка нейна съставна част трябва:

1. да може да се манипулира безопасно;

ОБЩИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

2. да се проектира или опакова така, че да може да се складира безопасно и без повреди.

(2) Когато машината или нейните съставни части не могат да се преместват ръчно поради теглото, размерите или формата си, те трябва:

1. да се снабдят с товароухващащи приспособления, или
2. да се проектират така, че да има възможност да се снабдят с товароухващащи приспособления, или

3. да имат форма за лесно захващане от стандартни повдигателни съоръжения.

(3) Когато е предвидено машината или някоя от частите ѝ да се премества ръчно, трябва да се осигури лесно преместване или устройства за хващане, осигуряващи безопасност при преместването.

(4) При манипулиране на инструменти и/или машинни части, които могат да бъдат опасни, независимо от теглото им, трябва да се предвидят специални мерки.

Раздел II

Управление на машините

Чл. 12. Системите за управление трябва да се проектират и изработват така, че:

1. да са безопасни и надеждни;
2. да предотвратяват възникването на опасни ситуации;
3. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) да издържат на тежките условия при правилно използване и при външни въздействия;
4. да не водят до създаването на опасни ситуации вследствие на грешки в логиката.

Чл. 13. (1) Командните органи трябва да са:

1. ясно видими и разпознаваеми и където е необходимо - подходящо означени;
2. разположени така, че да се задействат безопасно, лесно и без загуба на време;
3. проектирани така, че движенията им да са в съответствие с предизвикването от тях въздействие;

4. разположени извън опасните зони с изключение на някои устройства за аварийно спиране, пултове за обучение на работи и други командни органи, където това е необходимо;

5. разположени така, че задействането им да не създава допълнителен риск;

6. проектирани или защитени така, че задействането им да е съзнателно, когато предвиденото действие поражда риск;

7. изработени така, че да издържат на предвидените усилия; при изработването на устройствата за аварийно спиране се вземат предвид усилията, на които могат да се подложат.

(2) Когато командният орган е проектиран и изработен да изпълнява няколко различни функции, действието, което се изпълнява, трябва да е показано нагледно и когато е необходимо, да се потвърждава извършването му.

(3) Разположението, посоката на преместването и съпротивлението при работа на контролните органи трябва да са съвместими с изпълняваното действие при спазване на ергономичните принципи и на ограниченията, произтичащи от необходимото или предвидимото използване на лични предпазни средства.

(4) Машината трябва да е снабдена с индикаторни устройства, необходими за безопасна работа, и операторът трябва да има възможност да отчита показанията им от мястото за управление.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Системата за управление трябва да се проектира и изработи така, че от основното място за управление операторът да може да се увери, че няма изложени на опасност лица в опасните зони, в противен случай преди всяко пускане на машината трябва да се подава звуков и/или светлинен предупредителен сигнал. Изложеното на опасност лице трябва да има време и средства бързо да предотврати пускането на машината с изключение на машините, които могат да се придвижват.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

Чл. 14. (1) Машината трябва да се пуска чрез съзнателно задействане на предвидения за целта команден орган.

(2) Изискването по ал. 1 се прилага и при пускане на машината в действие след спиране, независимо от причината, или извършване на значителна промяна в условията на работа, освен когато тези действия или промени са без риск за изложените на опасност лица.

(3) В случаите, когато пускането на машина отново или промяната на условията на работа са в резултат на нормална последователност на действия в автоматичен цикъл, ал. 2 не се прилага.

(4) Когато машината има няколко командни органа за пускане в действие, за да се избегне рискът операторите да се застрашат взаимно, трябва да се поставят допълнителни устройства за пускане само от един орган.

(5) Пускане след спиране на автоматизирана машина в автоматичен режим се извършва след изпълнение на условията за безопасност.

Чл. 15. (1) Всяка машина трябва да има команден орган за пълно спиране по безопасен начин.

(2) В зависимост от вида на риска всяко място за управление на машината трябва да има команден орган за спиране на някои или на всички движещи се части за осигуряване на безопасност.

(3) Командата за спиране на машината трябва да има предимство пред командата за пускане.

(4) При спиране на машината или на нейни опасни части трябва да се прекъсне енергозахранването на задвижващите механизми.

Чл. 16. (1) Всяка машина трябва да има едно или повече устройства за аварийно спиране, с които да се избегне реална или възникваща опасност.

(2) Изискването по ал. 1 не се прилага:

1. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) когато устройството за аварийно спиране не намалява времето за нормално спиране или не позволява предприемането на специални мерки за предотвратяване на риска;

2. за преносимите ръчно държани и ръчно водими машини.

(3) Устройството за аварийно спиране трябва:

1. да има ясно разпознаваеми, ясно видими командни органи с бърз достъп до тях;

2. да спира възможно най-бързо опасния процес, без да създава допълнителни рискове;

3. при необходимост да предизвиква или да позволява предизвикването на определени предпазващи движения.

(4) При аварийно спиране:

1. след подаване на команда за аварийно спиране и преустановяване на въздействието върху органа за задействане на системата за аварийното спиране командата трябва да се поддържа чрез блокиране на устройството за аварийно спиране до съзнателното му освобождаване;

2. устройството за аварийно спиране трябва да се блокира след подадена команда;

3. устройството за аварийно спиране трябва да се освобождава чрез съзнателно действие, при което машината не се пуска отново.

Чл. 17. Производителят трябва да проектира и изработва машината или частите от нея, предназначени за съвместна работа, с устройствата за спиране, включително за аварийно спиране, които спират не само машината, но и всички съоръжения преди и/или след нея, ако по-нататъшната им работа е опасна.

Чл. 18. (1) Избраният режим за управление трябва да има предимство пред всички други режими за управление, с изключение на аварийното спиране.

ОБЩИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

(2) Машината трябва да има превключвател за режимите, който се застопорява във всяко положение, ако е проектирана и произведена да се използва в няколко режима на управление или да работи с различни нива на безопасност.

(3) Всяко положение на превключвателя трябва да отговаря на един режим на управление или работа.

(4) Превключвателят може да се замени с друг начин за избор на режима, който позволява определени функции на машината да се изпълняват от определени категории оператори.

(5) Ако за определени операции се налага машината да работи с изключени предпазни устройства, превключвателят за режимите трябва едновременно:

1. да изключи автоматичния режим на управление;
2. да позволява движенията чрез командни органи, които изискват постоянно въздействие;
3. да позволява действие на опасно движещите се части само при повишени условия за безопасност, като се предотвратяват рисковете от взаимно свързаните механизми;
4. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) да предотвратява всяко движение, което би могло да представлява риск от насочено или произволно действие на вътрешните сензори на машината.

(6) Операторът трябва да има възможност от мястото за настройване на машината да контролира действието на частите, с които работи.

Чл. 19. Прекъсването, възстановяването след прекъсване или всяко друго изменение на енергозахранването на машината не трябва да създава опасни ситуации, като:

1. неочаквано започване на работата на машината;
2. неизпълнение на подадена вече команда за спиране;
3. падане или изхвърляне на движеща се част или обработван детайл;
4. невъзможност за автоматично или ръчно спиране на движещи се части;
5. намаляване ефикасността на предпазните устройства.

Чл. 20. Грешка в логиката на верига за управление или отказ, или повреда на веригата за управление не трябва да води до опасните положения по чл. 19.

Чл. 21. Софтуерът за връзка между оператора и системата за управление или контрол трябва да е лесен за ползване.

Раздел III

Защита от механични рискове

Чл. 22. (1) Машината, съставните ѝ части и комплектката трябва се проектират и изработват така, че в предвидените условия на работа да са достатъчно устойчиви и да се използват без риск от преобръщане, падане или непредвидено преместване.

(2) За закрепване на машината трябва да се предвидят подходящи средства, когато формата или начинът на инсталирането ѝ не осигурява достатъчна устойчивост. Тези средства се описват в инструкцията за експлоатация.

Чл. 23. (1) Различните части на машината и връзките между тях трябва да издържат натоварванията, на които са подложени при предвиденото от производителя използване.

(2) Използваните материали трябва да имат необходимата устойчивост на умора, стареене, корозия и износване, съобразени с характеристиките на работната среда, предвидени от производителя.

(3) Производителят трябва да посочи в инструкцията за експлоатация вида и честотата на проверка и поддържане, необходими за осигуряването на безопасност. При необходимост се посочват частите, подложени на износване, и критерият за подмяната им.

(4) Движещите се части трябва да се монтират и разположат така, че в случай на счупване техните парчета да се задържат, когато рискът от счупване или разрушаване остава независимо от предприетите мерки.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

(5) Твърдите и гъвкавите тръбопроводи, пренасящи флуиди, включително под високо налягане, трябва да издържат предвидените вътрешни и външни натоварвания и да са здраво закрепени и/или защитени срещу всякакъв вид външни въздействия. При риск от внезапно движение, от струя под високо налягане и други рискове вследствие на разрушаването трябва да се вземат предпазни мерки за тяхното предотвратяване.

(6) Когато материалът, който се обработва, се подава автоматично към инструмента, за да се избегне рискът за изложените на опасност лица, трябва да се спазват следните изисквания:

1. допирът до обработвания детайл се извършва, когато инструментът е достигнал нормални работни условия;

2. при пускане в действие и/или спиране на инструмент движението за подаване на материала и движението на инструмента трябва да са координирани.

Чл. 24. Машината, съставните ѝ части и комплектовката трябва да се проектират и изработват така, че да се предотвратят рискове от падащи или изхвърлени предмети.

Чл. 25. Достъпните части на машината, когато предназначението им позволява, не трябва да имат остри ръбове, остри ъгли и/или неравни повърхности, които могат да причинят наранявания.

Чл. 26. Когато изпълнява няколко различни операции с ръчно преместване на детайла между всяка операция, машината трябва да се проектира и изработи така, че всеки елемент да се използва поотделно, без останалите да създават риск за изложеното на опасност лице. Всеки елемент, който не е безопасен, трябва да се пуска и спира поотделно.

Чл. 27. Когато машината е проектирана да изпълнява операции при различни условия на използване, свързани с промяна на честотата на въртене на инструментите, тя трябва да се проектира и изработи така, че тези условия да се избират и настройват безопасно и надеждно.

Чл. 28. (1) Движещите се части на машината трябва да се проектират, изработват и разполагат така, че да се избегнат рискове. Когато рисковете не могат да се избегнат, движещите се части се оборудват със защитни прегради или предпазни устройства за предотвратяване на всякакъв риск от контакт, който би довел до злополуки.

(2) Когато са взети предпазни мерки и може да се получи блокиране, за безопасното деблокиране производителят трябва да осигури специални предпазни устройства или инструменти и когато е възможно - означаване върху машината.

Чл. 29. Защитните прегради или предпазните устройства, използвани срещу рискове от движещи се части, се избират съобразно вида на риска.

Чл. 30. (1) Защитните прегради, проектирани да предпазват изложените на опасност лица от рискове от движещите се части на предавка, са неподвижни защитни прегради или подвижни защитни прегради.

(2) Неподвижните защитни прегради трябва да отговарят на изискванията на чл. 32 и 33.

(3) Подвижните защитни прегради трябва да отговарят на изискванията на чл. 32 и 34.

(4) В места, където се предвижда многократен достъп, трябва да се използват подвижни защитни прегради.

Чл. 31. (1) Защитните прегради или предпазните устройства, проектирани да предпазват изложените на опасност лица от рискове от движещите части, които участват в работния процес, трябва да са неподвижни защитни прегради, а когато това не е възможно - подвижни защитни прегради или предпазни устройства.

(2) Движещите се части на машина, които пряко участват в работния процес, изискват достъп на оператора до тях и при работа не могат да са изцяло или частично недостъпни, при техническа възможност трябва да се съоръжат със:

1. неподвижни защитни прегради, непозволяващи достъпа до участъци, които не се използват при работа;

2. регулируеми защитни прегради, ограничаващи достъпа до участъците, които са необходими за работата.

(3) Неподвижните защитни прегради трябва да отговарят на изискванията на чл. 32 и 33.

(4) Подвижните защитни прегради трябва да отговарят на изискванията на чл. 32 и чл. 34, ал. 4.

(5) Предпазните устройства трябва да отговарят на изискванията на чл. 32 и 36.

(6) Регулируемите защитни прегради трябва да отговарят на изискванията на чл. 32 и 35.

Раздел IV

Изисквания към защитните прегради и предпазните устройства

Чл. 32. Защитните прегради и предпазните устройства трябва да:

1. имат здрава конструкция;
2. не причиняват допълнителен риск;
3. не могат лесно да се преодоляват, премахват, отстраняват или привеждат в недействащо състояние;
4. се разполагат на достатъчно разстояние от опасната зона;
5. не ограничават повече от необходимото наблюдаването на работния процес;
6. позволяват достъп само до местата, където се поставят и/или сменят инструментите и се извършва поддържането на машината, при възможност, без да се демонтират защитните прегради или предпазните устройства.

Чл. 33. Неподвижните защитни прегради трябва да:

1. са здраво закрепени на мястото си;
2. са закрепени така, че да могат да се отварят само с инструменти;
3. не остават на мястото си без закрепващите ги елементи при възможност.

Чл. 34. (1) Подвижните защитни прегради се разделят на два типа, които се обозначават с латинските букви А и В.

(2) Подвижните защитни прегради от тип А трябва:

1. при възможност да остават закрепени към машината, когато са отворени;
2. да са свързани с блокировъчно устройство, което:
 - а) предотвратява пускането на движещите се части, когато са достъпни, и
 - б) дава команда за спиране, когато защитните прегради не са в затворено положение.

(3) Подвижните защитни прегради от тип В трябва да се проектират и включат в системата за управление така, че:

1. движещите се части да не се пускат в движение, когато операторът има достъп до тях;
2. изложеното на опасност лице да не достига движещите се части, след като са пуснати;
3. да се настройват чрез съзнателно действие;
4. при липса или отказ на един от елементите им да се предотвратява пускането или да се предизвиква спиране на движещите се части;
5. чрез подходяща преграда да се гарантира защита от риск за изхвърляне.

Чл. 35. Регулируемите защитни прегради, които позволяват достъп до участъците на движещите се части и са необходими за работата, трябва:

1. да се настройват ръчно или автоматично в зависимост от вида на извършваната работа;
2. да се настройват лесно, без да се използват инструменти;
3. при възможност да намаляват риска за изхвърляне.

Чл. 36. Предпазните устройства трябва да се проектират и включат в системата за управление така, че:

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

1. движещите се части да не се пускат в движение, когато операторът има достъп до тях;
2. изложеното на опасност лице да не достига движещите се части след пускането им;
3. да се настройват чрез съзнателно действие;
4. при липса или отказ на един от елементите им да се предотвратява пускането или да се предизвиква спиране на движещите се части.

Раздел V

Защита срещу други рискове

Чл. 37. (1) (Предишен текст на чл. 37 - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) Машината, която има електрозахранване, трябва да се проектира, изработи и съоръжи така, че да се предотвратят или да могат да се предотвратят всички рискове от електрически произход.

(2) (Нова - ДВ, бр. 24 от 2006 г., доп., бр. 61 от 2006 г.) Разпоредбите на глава втора от Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на електрически съоръжения, предназначени за използване в определени граници на напрежението, се прилагат и за машините, които се използват в тези граници на напрежението.

Чл. 38. (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Машината трябва да се проектира и изработи така, че да предотвратява или ограничава натрупването на потенциално опасни електростатични заряди и/или да има система за отвеждането им.

Чл. 39. Когато машината се захранва с енергия, различна от електрическата, трябва да се проектира, изработи и комплектува така, че да се избегнат всички рискове, свързани със съответните видове енергия.

Чл. 40. (1) Частите на машината трябва да се проектират и изработват така, че при техния монтаж или смяна да се предотврати възможността за грешки, които са източник на риск, или, ако това е невъзможно, да се поставят указания върху самите части и/или върху корпусите им.

(2) Посоката на движение на движещите се части трябва да се укаже върху тях и/или върху техните корпуси, когато е от значение за избягване на риск.

(3) В инструкцията за експлоатация при необходимост се дават допълнителни указания.

(4) Машината трябва да се проектира така, че да се предотврати неправилното свързване на тръбопроводи и/или електрически проводници, което може да породи риск, или, ако това е невъзможно, върху тях или върху местата на съединяване да се поставят указания за правилно свързване.

Чл. 41. (1) Машината трябва да се проектира така, че да се избегне риск от нараняване при допир или близост до машинни части или материали с високи или ниски температури.

(2) При проектирането трябва да се оцени рискът от изхвърляне на горещ или много студен материал и да се вземат мерки за предотвратяването му или когато това е технически невъзможно - за ограничаването и/или намаляването му.

Чл. 42. Машината трябва да се проектира и изработи така, че да се избегнат рискове от пожар или прегряване, произтичащи от нея или от газове, течности, прахове, изпарения или други вещества, отделяни или използвани от машината.

Чл. 43. (1) Машината трябва да се проектира и изработи така, че да се избегнат рискове от експлозия, произтичащи от нея или от газове, течности, прахове, изпарения или други вещества, отделяни или използвани от машината.

(2) В случаите по ал. 1 производителят трябва да предприеме мерки за:

1. предотвратяване на опасни концентрации на вещества;
2. (доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) предотвратяване запалването на потенциално експлозивна атмосфера;

ОБЩИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

3. ограничаване на всяка експлозия, която може да възникне така, че да не застрашава околната среда.

(3) Когато машината е предназначена за използване в потенциално експлозивна атмосфера, производителят трябва да предприеме мерките по ал. 1.

Чл. 44. Машината трябва да се проектира и изработи така, че да се намали до най-ниско ниво рискът от излъчвания шум предимно в източника му, като се отчитат развитието на техниката и наличните средства за намаляване на шума.

Чл. 45. Машината трябва да се проектира и изработи така, че да се намали до най-ниско ниво рискът от вибрации предимно в източника им, като се отчитат развитието на техниката и наличните средства за намаляване на вибрациите.

Чл. 46. (1) Машината трябва да се проектира и изработи така, че:

1. всяко лъчение от машината да е ограничено до степен, необходима за работата ѝ;
2. лъчението да не въздейства върху изложените на опасност лица или да е намалено до безопасни стойности.

(2) Машината трябва да се проектира и изработи така, че външните лъчения да не пречат на работата ѝ.

Чл. 47. Когато се използват лазерни устройства, те трябва:

1. да се проектират и изработват така, че да се предотвратява случайно облъчване;
2. да са защитени така, че работното, отразеното, разсеяното или вторичното лъчение да не уврежда здравето;

3. оптичните устройства за тяхното наблюдение или настройка да не създават опасност от лазерно лъчение.

Чл. 48. (1) Машината трябва да се проектира и изработи и/или съоръжи така, че да се избегнат рисковете от газове, течности, прах, изпарения и други отпадъчни продукти, отделяни от нея.

(2) Когато съществуват рисковете по ал. 1, машината трябва да се съоръжи така, че отделяните от нея продукти да се улавят и/или отвеждат.

(3) Устройствата за улавяне и/или отвеждане трябва да се разполагат възможно най-близо до източника на емисия, когато машината не е изцяло изолирана при правилна работа.

Чл. 49. Машината трябва да се проектира, изработи или снабди със средства, които изключват възможността изложеното на опасност лице да остане затворено в нея, или, ако това е невъзможно - да разполага със средства за повикване на помощ.

Чл. 50. Частите от машината, върху които е предвидено да се движат или да стоят хора, трябва да се проектират и изработват така, че да предотвратяват подхлъзване, загуба на равновесие или падане.

Раздел VI

Поддържане на машините

Чл. 51. (1) Местата за настройване, смазване и поддържане трябва да се разполагат извън опасните зони. Дейностите по настройване, поддържане, ремонт, почистване и обслужване трябва да се изпълняват при сприва машина без възможност за изпълнението им в режим на работа.

(2) Когато изискванията по ал. 1 не могат да се изпълнят по технически причини, дейностите по настройване, поддържане, ремонт, почистване и обслужване трябва да се извършват, без да се създава риск.

(3) При проектиране и изработване на машина, работеща в автоматичен режим, при необходимост - и за други машини, производителят трябва да предвиди присъединително устройство за монтиране на диагностично устройство за откриване на неизправностите.

(4) Частите на автоматична машина, които трябва да се сменят често, в случай на промяна на производството, износване или повреда, трябва да се отстраняват или заменят лесно и безопасно.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

(5) В случаите по ал. 4 трябва да се осигури достъп до частите така, че отстраняването или заменянето им да се извършва с необходимите технически средства и в съответствие с начините на работа, определени от производителя.

Чл. 52. Производителят трябва да осигури средства за безопасен достъп до всички места, използвани при производствените операции, настройването и поддържането на машината.

Чл. 53. (1) Машината трябва да се комплектува с ясно означени устройства за изключване от източниците на захранване с енергия.

(2) При захранване с електрическа енергия чрез щепселно съединение машината трябва да се изключва чрез изваждане на щепсела.

(3) Устройството за изключване трябва да се заключва, когато:

1. повторното му включване може да породи риск за изложеното на опасност лице;
2. операторът не може да проверява от всяко място за обслужване, че захранването с енергия е изключено.

(4) След прекъсване на захранването останалата или акумулираната енергия във веригите на машината трябва да се отведе без риск за изложените на опасност лица.

(5) Веригите на машината могат да останат присъединени към източниците за захранване с енергия в случаите, когато това е необходимо, като се вземат специални мерки за осигуряване безопасността на оператора.

Чл. 54. Машината трябва да се проектира, изработи и съоръжи така, че намесата на оператора да е ограничена, а ако това е невъзможно - да е лесна и безопасна.

Чл. 55. (1) Машината трябва да се проектира и изработи така, че:

1. вътрешните ѝ части, които съдържат опасни вещества или препарати, да се почистват, без да се влиза в тях;
2. отвеждането на опасните вещества или препарати да се извършва, без да се влиза в нея.

(2) Машината трябва да се проектира и изработи така, че почистването да се извършва с минимален риск, когато е невъзможно да се избегне влизането в нея.

Раздел VII

Сигнализация и информация

Чл. 56. (1) Информацията за управление на машината трябва да е недвусмислена, конкретна и лесно разбираема за оператора.

(2) Машината, която работи без наблюдение, трябва да издава подходящ звуков или светлинен предупредителен сигнал, когато здравето и безопасността на изложените на опасност лица са застрашени от неизправно нейно действие.

Чл. 57. (1) Когато машината е съоръжена с предупредителни устройства, сигналите им трябва да са недвусмислени и лесни за възприемане.

(2) Операторът трябва да има средства за проверка по всяко време на действието на предупредителните устройства.

Чл. 58. (1) Когато има остатъчни или потенциални рискове, производителят трябва да постави предупредителни надписи и знаци.

(2) Предупредителните надписи и знаци по ал. 1 трябва да са на български език и/или съставени от лесно разбираеми пиктограми.

Чл. 59. (1) На всяка машина трябва да се нанасят четливо и трайно следните данни:

1. име/наименование и адрес/седалище на производителя;
2. маркировка за съответствие;
3. означение на серията или типа;
4. сериен номер, ако има такъв;
5. годината на производство.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Когато машината е предназначена за използване в потенциално експлозивна атмосфера, това се отбелязва върху нея.

ОБЩИ СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

(3) Върху машината в зависимост от вида ѝ се поставя информацията, необходима за безопасното ѝ използване.

(4) Масата на машинна част, която се премества с повдигателно съоръжение при използването на машината, трябва да е означена трайно, четливо и недвусмислено.

(5) Сменяемите съоръжения трябва да съдържат информацията по ал. 1 - 4.

Чл. 60. (1) Машината трябва да се придружава с инструкция за експлоатация, съдържаща:

1. данните по чл. 59, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 5 и допълнителна информация за поддръжка и ремонт;

2. условията за използване на машината по чл. 8, т. 3;

3. обозначение на работните места, които могат да се заемат от операторите;

4. указания за безопасно пускане в действие, използване, преместване, монтиране, демонтиране, настройване и поддържане;

5. масата на машината и отделните ѝ части, когато се транспортират поотделно;

6. при необходимост - инструкция за обучение;

7. при необходимост - основни технически характеристики на инструментите, с които е съоръжена машината.

(2) В инструкцията за експлоатация трябва да се посочват начините, по които машината не трябва да се използва.

Чл. 61. (1) Производителят трябва да състави инструкцията за експлоатация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител предоставя инструкция за експлоатация по ал. 1, както и превода ѝ на български език.

Чл. 62. Инструкцията за експлоатация трябва да съдържа чертежи и схеми, необходими за пускане в действие, поддържане, контрол, проверка на правилната работа и ремонт на машината, както и други указания за безопасност.

Чл. 63. В инструкцията за експлоатация трябва да се посочват необходимите изисквания при инсталиране и монтаж за намаляване на шума и/или вибрациите.

Чл. 64. (1) Инструкцията за експлоатация трябва да съдържа информация за излъчвания шум от машината с посочване на действителната стойност или стойността, установена на базата на измервания, направени на идентична машина, както следва:

1. еквивалентното ниво на звуково налягане в dB (A) на работните места, когато то превишава 70 dB (A); когато това ниво е по-ниско или равно на 70 dB (A), се посочва „равно или по-ниско от 70 dB (A)“;

2. пиковата стойност на звуковото налягане dB (C) на работните места, когато тя превишава 63 Pa (130 dB (C) спрямо 20 µPa);

3. нивото на звукова мощност, излъчвана от машината, когато еквивалентното ниво на звуковото налягане в dB (A) на работните места превишава 85 dB (A).

(2) Когато машината е с големи размери, вместо нивото на звукова мощност може да се посочи еквивалентното ниво на звуково налягане в определени места около машината.

(3) Когато не се прилагат български стандарти, въвеждащи хармонизирани европейски стандарти, звуковите нива трябва да се измерват чрез използване на най-подходящия метод, съобразен с машината.

(4) Производителят трябва да посочи условията на работа на машината по време на измерване и методите, които са използвани.

(5) Когато работното място не е определено или не може да се определи, нивата на звуковото налягане трябва да се измерват на разстояние 1 m от повърхността на машината и на височина 1,6 m от пода или площадката за достъп. В инструкцията за експлоатация се посочват мястото и стойността на максималното ниво на звуково налягане.

Чл. 65. В инструкцията за експлоатация трябва да се включи и необходимата информация, когато машината е предназначена да се използва в потенциално експлозивна атмосфера.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

Чл. 66. Представянето на начина на работа в инструкцията за експлоатация на машината, която е предназначена за непрофесионални оператори, трябва да е съобразено с равнището на основното образование и с възможността за съобразяване, които могат да се очакват от тази категория оператори.

Чл. 67. (1) Данните в документацията на машината не трябва да противоречат на изискванията за безопасност в инструкцията за експлоатация.

(2) Техническата документация за машината трябва да съдържа информацията по чл. 64 за излъчвания шум, а за ръчно преносимата и/или ръчно водимата машина - информацията по чл. 71 за вибрациите.

Глава втора СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЕНИ КАТЕГОРИИ МАШИНИ

Раздел I

Машини за хранителни продукти

Чл. 68. Машината за приготвяне и обработване на хранителни продукти трябва да се проектира и изработи така, че да се избегне рискът от инфекция, заболяване или заразяване, като се спазват хигиенните изисквания, както следва:

1. елементите и частите, които са в допир или могат да са в допир с хранителни продукти, да се изработват от материали, които отговарят на изискванията към тях;

2. машината трябва да се проектира и изработи така, че елементите и частите ѝ да могат да се почистват преди всяко използване;

3. повърхностите и връзките между тях трябва да са гладки, без ръбове, пукнатини и фуги;

4. сглобяемите елементи трябва да се проектират така, че издатините, ребордите и вдлъбнатините да са възможно най-малко; при възможност сглобяемите елементи трябва да са заварени или залепени по цялата дължина без прекъсване; винтове, болтове и нитове се използват, когато не съществува друга техническа възможност;

5. повърхностите, които влизат в допир с хранителни продукти, трябва да се почистват и дезинфекцират лесно и когато е възможно - след сваляне на частите, които се демонтират лесно; вътрешните повърхности трябва да са закръглени с радиус, подходящ за пълното им почистване;

6. течностите, получени от хранителни продукти, както и течностите за почистване, дезинфекция и измиване трябва да изтичат безпрепятствено от машината;

7. (доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) машината трябва да се проектира и изработи така, че да не проникват течности и/или живи същества или да не се натрупва органична материя в местата, които не могат да се почистват;

8. машината трябва да се проектира и изработи така, че веществата, необходими за работа и поддържане на машината, да не влизат в допир с хранителни продукти; машината трябва да се проектира и изработи така, че да може да се проверява спазването на това изискване.

Чл. 69. В инструкцията за експлоатация освен информацията по глава първа трябва да се препоръчват подходящите препарати и начини за почистване, дезинфекция и измиване.

Раздел II

Преносими ръчно държани и/или ръчно водими машини

Чл. 70. (1) Преносимата ръчно държана и/или ръчно водима машина трябва да отговоря на следните съществени изисквания:

1. съобразно вида си тя трябва да има достатъчна опорна повърхнина и достатъчен брой средства за държане с подходящи размери и те да са разположени така, че да се осигури нейната устойчивост при предвидените от производителя условия на работа;

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ПРИ ПРИДВИЖВАНЕТО НА МАШИНИТЕ

2. когато средствата за държане не могат да се освобождават безопасно, тя трябва да е снабдена с органи за пускане и/или за спиране, разположени така, че операторът да действа с тях, без да освобождава средствата за държане, освен при техническа невъзможност или при независимо управление на машината;

3. да е проектирана, изработена или комплектувана така, че да се избягват рисковете от случайно пускане в действие и/или продължаване на операцията, след като операторът пусне средствата за хващане и държане; при техническа невъзможност трябва да се вземат съответните мерки.

(2) Преносимата ръчно държана машина трябва да се проектира и изработи така, че при необходимост да е възможна видима проверка за контакта на инструмента с обработвания материал.

Чл. 71. Инструкцията за експлоатация трябва да съдържа информация за вибрациите, предавани от ръчно държана и/или ръчно водима машина, както следва:

1. средноквадратичната стойност на ускорението, на което са подложени горните крайници, когато определена по съответните методи за изпитване тя превишава 2,5 метра за секунда на квадрат (m/s^2);

2. в случай че ускорението не превишава $2,5 m/s^2$, се посочва „равно или по-малко от $2,5 m/s^2$ “;

3. при липса на приложими правила за изпитване производителят трябва да посочи използваните методи за измерване и условията, при които са направени тези измервания.

Раздел III

Машини за обработка на дървен или подобен на дървения материал

Чл. 72. Дървообработващата машина и машината за обработка на материали, чиито физически и технологични свойства са подобни на свойствата на дървения материал, трябва да отговарят на следните съществени изисквания:

1. да се проектира, изработи или комплектува така, че обработваният детайл да се поставя и направлява безопасно; работната маса трябва да осигурява достатъчна устойчивост по време на работа и да не затруднява преместването на детайла, когато детайлът се държи ръчно;

2. да се проектира, изработи или комплектува така, че да се избегне изхвърляне на парчета от обработвания материал, в противен случай не трябва да се пораждат рискове за оператора и/или изложените на опасност лица;

3. в случай на риск от контакт с работния инструмент машината да се комплектува с автоматична спирачка, която да спира инструмента;

4. да се проектира и изработи така, че когато инструментът е вграден в полуавтоматизираната машина, чрез подходящи мерки да се отстрани или намали рискът от тежки злополуки.

Глава трета

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ПРИ ПРИДВИЖВАНЕТО НА МАШИНИТЕ

Раздел I

Общи изисквания

Чл. 73. (1) При проектиране и изработване трябва да се вземат предвид:

1. рисковете, дължащи се на непрекъснато придвижване или преместване при следване на определени стационарни работни положения по време на работа на самоходна машина, на машина, теглена, бутана или пренасяна от други машини или влекачи/трактори;

2. рисковете от придвижването на машина, която работи без преместване, но е съоръжена с устройства, улесняващи преместването от едно място до друго.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) За почвообработващи фрези и моторни брани, управлявани от водач, производителят или неговият упълномощен представител трябва да

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

извърши или да възложи да се извършат съответните изпитвания за рискове за изложените на опасност лица.

Чл. 74. Самоходната машина, за която производителят е предвидил да се използва в неосветени места, трябва да има допълнителни устройства за осветление, съобразени с изпълняваната работа.

Чл. 75. При манипулиране на машината и/или на нейните части в съответствие с инструкцията за експлоатация на производителя не трябва да съществуват рискове от внезапни движения или загуба на устойчивост.

Раздел II

Работни места

Чл. 76. (1) Мястото за управление трябва да се проектира съобразно ергономичните принципи.

(2) Когато има две или повече места за управление, всяко от тях трябва да е съоръжено с необходимите командни органи. При повече от едно място за управление машината трябва да се проектира така, че използването на едно от местата за управление да предотвратява използването на другите с изключение на устройствата за аварийно спиране.

(3) Мястото за управление трябва да е с такава видимост, че да осигурява управлението на машината и инструментите ѝ при използването им по предназначение без опасност за водача и за изложените на опасност лица. При недостатъчна пряка видимост трябва да се осигурят подходящи устройства за отстраняване на рисковете.

(4) Машината трябва да се проектира и изработи така, че от мястото за управление за водача и операторите, намиращи се на нея, да не съществува риск от неволен допир с ходовите колела или вериги.

(5) Мястото за управление трябва да се проектира и изработи така, че да се избегне всякакъв риск за здравето от отработени газове и/или липса на кислород.

(6) Мястото за управление на водачи, намиращи се на машината, трябва да се проектира и изработи така, че да е възможно монтирането на кабина с подходящи размери, в която да има място за необходимите инструкции. Когато има риск от опасно въздействие на околната среда, мястото за управление трябва да е в подходяща кабина.

(7) Кабината трябва да се проектира, изработи и/или комплектува така, че водачът да има добри условия за работа и да го предпазва от опасности, които могат да съществуват. Изходът на кабината трябва да осигурява възможност за бързо напускане. Аварийният изход трябва да се предвиди в посока, различна от посоката на изхода.

(8) Материалите, използвани за кабината и оборудването ѝ, трябва да са пожароустойчиви.

Чл. 77. (1) Седалката на водача трябва да осигурява стабилността му и да е проектирана в съответствие с ергономичните принципи.

(2) Седалката трябва да се проектира така, че да намалява предаваните на водача вибрации до най-ниското ниво, което може да се постигне. Закрепването на седалката трябва да издържа натоварванията, на които може да бъде подложена, включително при преобръщане. Когато в кабината няма под, трябва да се предвидят съответните приспособления за водача.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Когато машината е съоръжена със защитна конструкция срещу преобръщане - Roll-over protective structure (ROPS), седалката трябва да има обезопасителен колан или равностойно устройство, което да задържа водача към седалката, без да ограничава движенията му, необходими за управлението, или движенията в резултат на еластичното окачване на седалката.

Чл. 78. (1) Когато при експлоатация е необходимо освен водача и други оператори да се придвижват и да работят с машината временно или постоянно, трябва да се предвидят подходящи работни места за придвижване или работа без риск, вкл. без риск от падане.

(2) При възможност работните места трябва да са съоръжени със седалки.

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ПРИ ПРИДВИЖВАНЕТО НА МАШИНИТЕ

(3) Когато мястото за управление има кабина, другите работни места трябва да са защитени от същите рискове, от които е защитено мястото за управление.

Раздел III

Управление на машините

Чл. 79. (1) Водачът трябва да има възможност да задейства от мястото за управление командните органи, необходими за работа на машината, с изключение на командните органи, разположени извън мястото за управление.

(2) Изискването по ал. 1 се прилага за всички работни места на машината.

(3) Педалите трябва да се проектират, изработват и разполагат така, че да могат да се задействат от водача без риск от объркване. Педалите трябва да са с противоплъзгаща повърхност, която да се почиства лесно.

(4) Когато задействането на командните органи на машината води до рискове, вкл. до опасни движения, командните органи трябва да се връщат в неутрално положение при спиране на действието върху тях с изключение на тези с определено положение.

(5) Системата за управление на колесната машина трябва да се проектира и изработва така, че да намалява силата от внезапни движения на кормилното колело или лоста за управление, причинени от удари върху управляемите колела.

(6) Устройството за управление, което блокира диференциала, трябва да се проектира и разполага така, че да може да се деблокира по време на движение на машината.

Чл. 80. (1) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Самоходната машина с място за водач на нея трябва да има технически средства, които да възпрепятстват пускането на двигателя от неправопособни лица.

(2) Придвижването на самоходната машина с място за водач на нея трябва да е възможно единствено когато водачът е на мястото за управление.

(3) Машината с устройства, които при работата заемат положение извън размерите ѝ, трябва да е съоръжена с технически средства, чрез които водачът да провери положението на тези устройства преди придвижване на машината.

(4) Изискването по ал. 3 се прилага и за другите части на машината, които за безопасно придвижване трябва да са в определено положение или при необходимост блокирани.

(5) Когато е технически възможно, придвижването на машината трябва да зависи от безопасното положение на устройствата и частите по ал. 3 и 4.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Самоходната машина трябва да се проектира и изработи така, че да не е възможно придвижването ѝ при пускането на двигателя.

Чл. 81. (1) Самоходната машина и ремаркетата ѝ трябва да отговарят на изискванията за намаляване на скоростта, задействане на спирачките, спиране и неподвижно установяване, така че да се осигури безопасност при всякакви условия на работа, натоварване, скорост, състояние на терена и наклон, предвидени от производителя и съответстващи на условията за правилно използване.

(2) При необходимост водачът трябва да има възможност да намали скоростта и да спре самоходната машина чрез основното устройство за спиране.

(3) За осигуряване на безопасност самоходната машина трябва да е съоръжена със:

1. аварийно устройство със самостоятелно и леснодостъпно управление за намаляване на скоростта и спиране, в случай че основното устройство за спиране аварира или когато липсва енергозахранване за задвижването му;

2. устройство за паркиране, което да осигурява неподвижността на спрялата машина; устройството за паркиране трябва да е изцяло механично, когато се комбинира с основно или аварийно устройство за спиране.

(4) Машината с дистанционно управление трябва да се проектира и изработва така, че да спира автоматично, когато водачът загуби управление върху нея.

(5) За машини, които могат да се придвижват, чл. 15 - 17 не се прилагат.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

Чл. 82. (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Придвижването на съпровожданата машина трябва да е възможно единствено когато водачът въздейства непрекъснато върху съответния команден орган.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Съпровожданата машина трябва да се проектира и изработва така, че да не е възможно придвижването ѝ при пускане на двигателя.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Системите за управление на съпровожданата машина трябва да се проектират така, че да се намаляват до възможно най-ниско ниво рисковете от случайно придвижване на машината към водача.

(4) Скоростта за нормално придвижване на машината трябва да е съобразена със скоростта на водача, който се движи ходом заедно с нея.

(5) При включването на машина с въртящ инструмент на заден ход инструментът не трябва да се задейства, освен когато придвижването на машината се получава от движението му. Скоростта на заден ход трябва да е такава, че да не застрашава водача.

Чл. 83. Повредата в енергозахранването на сервоуправлението не трябва да пречи машината да се управлява през времето, необходимо за спирането ѝ.

Раздел IV

Защита срещу механични рискове

Чл. 84. (1) При спиране на част от машината промените в положението ѝ, които не са в резултат от въздействие върху командните органи, не трябва да създават риск за изложените на опасност лица.

(2) Машината трябва да се проектира и изработва така, че при преместване неконтролираните отклонения от центъра на тежестта да не се отразяват на устойчивостта ѝ или да не предизвикват недопустими напрежения и деформации в конструкцията ѝ.

Чл. 85. Частите от машина, които се въртят с висока ъглова честота, трябва да се монтират и оградят така, че в случай на счупване или разпръсване парчетата им да бъдат задържани, или когато това е невъзможно, да не могат да се изхвърлят към местата за управление и/или работа.

Чл. 86. (1) Когато съществува риск от преобръщане на самоходната машина с водач и/или оператори, намиращи се на нея, тя трябва да се проектира и съоръжи с места за закрепване на защитна конструкция при преобръщане - Roll-over protective structure (ROPS).

(2) В случай на преобръщане конструкцията по ал. 1 трябва да осигури на водача и/или операторите, намиращи се на машината, достатъчен граничен обем при деформация - Deflection limiting volume (DLV).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител трябва да извършва или да възложи извършването на подходящи изпитвания за всеки тип конструкция за съответствие с изискването по ал. 2.

(4) Следните земекопни машини с мощност, по-голяма от 15 киловата (kW), трябва да имат защитна конструкция при преобръщане (ROPS):

1. верижни или колесни товарачи;
2. товарачи с багерна лопата отзад (багер-товарачи);
3. верижни или колесни трактори;
4. скрепери със или без устройство за натоварване на коша;
5. грейдери;
6. съчленени самосвали.

Чл. 87. (1) Когато съществува риск от падащи предмети или материал, машината с водач и/или оператори, намиращи се на нея, в случай че размерите ѝ са подходящи, трябва да се проектира и съоръжи с места за закрепване на защитна конструкция срещу падащи предмети - Falling-object protective structure (FOPS).

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ПРИ ПРИДВИЖВАНЕТО НА МАШИНИТЕ

(2) При риск от падащи предмети или материал конструкцията по ал. 1 трябва да осигури на водача и/или операторите, намиращи се на машината, достатъчен граничен обем при деформация (DLV).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител трябва да извършва или да възложи извършването на подходящи изпитвания за всеки тип конструкция за съответствие с изискването по ал. 2.

Чл. 88. Средствата за достъп до машината трябва да се проектират, изработват и разполагат така, че операторите да се хващат и стъпват инстинктивно, без да използват командните органи за това.

Чл. 89. (1) Машината, която тегли или се тегли, трябва да се съоръжи с теглещо-прикачно устройство, проектирано, изработено и разположено така, че да осигурява лесно и безопасно прикачване и освобождаване, както и да предотвратява случайното освобождаване по време на използване.

(2) В зависимост от натоварването върху теглича машината по ал. 1 трябва да се съоръжи с подпора с опорна площ, подходяща за натоварването и терена.

Чл. 90. (1) Карданните валове, свързващи задвижващата машина към първия неподвижен лагер на задвижваната машина, трябва да са защитени от страната на задвижващата и задвижваната машина по цялата дължина на вала и карданните съединения.

(2) Валът за отвеждане на мощността от задвижващата машина, към който е свързан карданният вал, трябва да е защитен чрез екран, закрепен на задвижващата машина, или чрез друго устройство, осигуряващо равностойна защита.

(3) Приемателният вал (входящият вал) на теглената машина трябва да е затворен в защитен кожух, закрепен към нея.

(4) Ограничителите на въртящия момент на карданния вал или механизъм за свободен ход трябва да се монтират към карданния вал от страната на задвижваната машина. Карданният вал трябва да е маркиран за посоката му при монтаж.

(5) Теглената машина, която има карданен вал, свързан със задвижваща машина, трябва да има такава система за закрепване на карданния вал, че когато теглената машина не е свързана със задвижващата машина, карданният вал и защитният му кожух да не се повредят при контакт с терена или с части от машината.

(6) Външните части на защитния кожух на карданния вал трябва да се проектират, изработват и разполагат така, че да не се въртят заедно с него. При обикновените карданни съединения защитният кожух трябва да покрива карданния вал до външния край на вътрешните вилки. При широкогълните кардани защитният кожух трябва да покрива карданния вал най-малко до центъра на външните карданни съединения.

(7) Когато работните места са в близост до карданния вал, производителят трябва да проектира машината така, че защитните кожуси за валове по ал. 6 да не се използват като места за стъпване, освен ако са специално проектирани за това.

Чл. 91. (1) Подвижните части около двигател с вътрешно горене трябва да се обезопасяват с подвижни защитни прегради, снабдени с блокировъчно устройство.

(2) Изискването по ал. 1 може да не се прилага, когато:

1. за отварянето на подвижните защитни прегради е необходим инструмент, или
2. органът за отварянето е на мястото за управление в напълно затворена кабина с блокировка.

Раздел V

Защита срещу други рискове

Чл. 92. (1) Мястото за акумулаторната батерия трябва да се конструира и разположи така, че след поставяне на акумулаторната батерия да се ограничи максимално възможността за изхвърляне на електролит върху оператора при преобръщане и/или да се избегне натрупването на пари в работното място.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

(2) Машината трябва да се проектира и изработва така, че акумулаторната батерия да се освобождава от кабелните крайници с помощта на леснодостъпно устройство.

Чл. 93. В зависимост от предвидените от производителя рискове при използването и от размера на машината трябва:

1. да има възможност за закрепване на пожарогасители с лесен достъп до тях, или
2. да има вградени пожарогасителни системи.

Чл. 94. (1) Когато съществуват рискове от емисии на прах, газове и други отпадъчни продукти при придвижване на машината, улавящите устройства по чл. 48 могат да се заменят с други средства.

(2) Когато основната функция на машината е пулверизация на вещества, не се прилага чл. 48, ал. 2 и 3.

Раздел VI

Сигнализация и информация

Чл. 95. (1) Когато е необходимо, машината трябва да има средства за сигнализация и/или табели с указания за експлоатация, настройване и поддържане, за да се осигури безопасност и опазване здравето на изложените на опасност лица.

(2) Средствата по ал. 1 трябва да се проектират, изработват и подбират така, че да са ясно видими и незаличими.

(3) Машината с водач, намиращ се на нея, трябва да има:

1. звуково сигнално устройство за предупреждаване на изложените на опасност лица;

2. система за светлинна сигнализация, съобразена с предвидените условия на използване; това изискване не се прилага за машини за работа под земята или които нямат електрозахранване.

(4) Машината с дистанционно управление, която при правилно използване излага хората на риск от удар или прегазване, трябва да има подходящи средства за сигнализация на движението си или средства за защита на изложените на опасност лица.

(5) Изискването по ал. 4 се прилага и за машини, които при използване се движат напред и назад по една и съща ос и водачът няма пряка видимост върху задната част на машината.

(6) Машината трябва да се конструира така, че да е невъзможно несъзнателно изключване на предупредителните и сигналните устройства. Когато това е от съществено значение за безопасността, тези устройства трябва да имат средства за контролиране на правилното им функциониране и при отказ операторът да получава незабавно информация за това.

(7) Когато движението на машината или на нейните работни органи е опасно, върху нея трябва да се поставят предупреждения срещу приближаване по време на работа. Предупрежденията трябва да могат да се четат от разстояние, достатъчно за осигуряване безопасността на лицата, намиращи се около нея.

Чл. 96. Освен информацията по чл. 59 върху машината се нанасят:

1. номиналната мощност в kW;

2. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) масата в kg за обичайната конфигурация и при необходимост:

а) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) максималната теглителна сила в N, посочена от производителя върху теглително-прикачното устройство;

б) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) максималното вертикално натоварване в N, посочено от производителя върху теглително-прикачното устройство.

Чл. 97. (1) Освен минималните изисквания по чл. 60 - 67 инструкцията за експлоатация трябва да съдържа и информация за вибрациите на машината, като се посочват действителната или получената от измервания върху идентични машини:

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ В РЕЗУЛТАТ НА ПОДЕМНИ ОПЕРАЦИИ

1. средноквадратична стойност на ускорението, на което са подложени горните крайници, когато тя превишава $2,5 \text{ m/s}^2$, а когато не превишава $2,5 \text{ m/s}^2$, се посочва „равно или по-малко от $2,5 \text{ m/s}^2$ ”;

2. средноквадратичната стойност на ускорението, на което е подложено тялото, когато тя превишава $0,5 \text{ m/s}^2$, а когато не превишава $0,5 \text{ m/s}^2$, се посочва „равно или по-малко от $0,5 \text{ m/s}^2$ ”.

(2) Когато не се прилагат български стандарти, които въвеждат хармонизирани европейски стандарти, вибрациите се измерват по метод, който се счита за най-подходящ за съответната машина.

(3) Производителят трябва да посочи условията на работа на машината по време на измерването и методите, по които са извършени измерванията.

(4) Производителят на основна машина с няколко предназначения и производителят на сменяемо съоръжение за нея трябва да предоставят необходимата информация за безопасното му закрепване и използване.

Глава четвърта

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ В РЕЗУЛТАТ НА ПОДЕМНИ ОПЕРАЦИИ

Раздел I

Общи изисквания

Чл. 98. При проектирането, изработването и използването на машина трябва да се предвидят рисковете от подедни операции, особено при машините, предназначени да преместват сборен товар с промяна на височината на повдигане по време на преместването.

Чл. 99. (1) Машината трябва да се проектира и изработва така, че да отговаря на изискванията за устойчивост по чл. 22 в работно и в неработно състояние, вкл. при транспортиране, монтаж и демонтаж, при предвидими откази на части и при изпитвания, извършени съгласно инструкцията за експлоатация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител трябва да използва подходящи методи за проверка на изискванията по ал. 1.

(3) За самоходните кари високоповдигачи с височина на повдигане по-голяма от 1,8 метра (m) лицето, което пуска машини на пазара, трябва да извърши или да възложи извършването на изпитване върху платформа или друго подходящо изпитване на устойчивост за всеки тип кари.

Чл. 100. Машината, която се движи по релсови пътища, трябва да има устройство за предотвратяване на дерайлиране. При дерайлиране или повреда в направляващия профил или в ходовата част трябва да се предвиди устройство, което да предотвратява падането на съоръженията, елементите или товара и преобръщането на машината.

Чл. 101. (1) Машината, товарозахващащите приспособления и сменяемите части трябва да издържат натоварванията, на които са подложени в работно или неработно състояние, монтаж, демонтаж и транспортиране и при всички други състояния и/или въздействия.

(2) Машината и товарозахващащите приспособления трябва да се проектират и изработват така, че да се предотвратяват повреди вследствие на умора или износване при използването им по предназначение.

(3) Използваните материали трябва да се подберат съобразно работната среда, предвидена от производителя, и да издържат на корозия, износване, удари, крехкост при ниски температури и стареене.

(4) Машината и товарозахващащите приспособления трябва да се проектират и изработват така, че да издържат претоварването при статични изпитвания без остатъчна деформация или явна повреда. Коефициентът за статично изпитване трябва да се подбира така, че да гарантира достатъчно ниво на безопасност, като в общия случай това се постига при следните стойности:

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

1. за ръчно управляваните машини и товарозахващащи приспособления - 1,5;

2. за други машини - 1,25.

(5) Машината трябва да се проектира и изработва така, че да издържа без отказ динамичните изпитвания, извършвани с товар, равен на номиналния товар, умножен по коефициент за динамично изпитване. Този коефициент се подбира така, че да гарантира достатъчно ниво на безопасност, като в общия случай това се постига при стойност 1,1.

(6) Динамичните изпитвания трябва да се извършват върху машина, готова за пускане в действие при правилни условия на използване. Изпитванията се провеждат при номинални скорости, определени от производителя. Когато веригата за управление на машината създава възможност за няколко едновременни движения, изпитванията трябва да се извършват при най-неблагоприятната комбинация от тях.

Чл. 102. (1) Диаметрите на ролките, барабаните и верижните колела трябва да са съвместими с размерите на въжетата или веригите, за които са предназначени.

(2) Барабаните и верижните колела трябва да се проектират, изработват и разполагат така, че въжетата или веригите, с които работят, да се навиват, без да се изместват странично от предвиденото положение.

(3) Въжетата, използвани за повдигане или поддържане на товар, не трябва да имат заплитания, освен в краищата или когато съоръженията са проектирани да се заменят често. Целите въжета и техните крайници се избират с коефициент на сигурност, който гарантира достатъчно ниво на безопасност, като в общия случай това се постига при стойност 5.

(4) Веригите за повдигане се избират с коефициент на сигурност, който гарантира достатъчно ниво на безопасност, като в общия случай това се постига при стойност 4.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител трябва да извърши или да възложи извършването на подходящи изпитвания за установяване на постигнатия коефициент на сигурност за всеки тип верига и въже, както и за всеки тип крайници за въже, използвани за повдигане на товар.

Чл. 103. (1) При определяне на размерите на товарозахващащите приспособления се вземат предвид процесите на умора и стареене за определен брой работни цикли, съобразени с предвидения срок и условия за използване, и се спазват следните изисквания:

1. коефициентът на сигурност за комбинацията метално въже - крайник на въжето се подбира така, че да гарантира достатъчно ниво на безопасност, като в общия случай това се постига при стойност 5; въжетата не трябва да имат никакви заплитания или примки освен в краищата си;

2. коефициентът на сигурност на вериги от всякакъв тип се подбира така, че да гарантира достатъчно ниво на безопасност, като в общия случай това се постига при стойност 4; когато се използват вериги със заварени звена, те трябва да са от късозвеноен тип;

3. коефициентът на сигурност за текстилни въжета или колани се подбира в зависимост от материала, технологията на производство, размерите и начина на използване и така, че да гарантира достатъчно ниво на безопасност; в общия случай това се постига при стойност 7, при условие че използваните материали са с доказано качество и технологията на производство е подходяща за предвидените условия на използване; в противен случай коефициентът трябва да е с по-висока стойност, за да се осигури достатъчно ниво на безопасност; текстилните въжета и коланите не трябва да имат възли, свързки или заплитания освен в краищата си;

4. металните елементи, които съставляват сапана или се използват със сапани, трябва да имат коефициент на сигурност, избран така, че да гарантира достатъчно ниво на безопасност, като в общия случай това се постига при стойност 4;

5. номиналната товароносимост на сапани с повече от един клон се определя от коефициента на сигурност на клона с най-ниска товароносимост, броя на клоновете и редукиционен коефициент, който зависи от елементите на сапана.

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ В РЕЗУЛТАТ НА ПОДЕМНИ ОПЕРАЦИИ

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител трябва да извърши или да възложи извършването на подходящи изпитвания за всеки тип елементи по т. 1 - 4 за установяване на постигнатия коефициент на сигурност.

Чл. 104. (1) Устройството за контрол на движенията трябва да действа така, че машината, върху която е инсталирано, да остава в безопасно състояние.

(2) Машината трябва да се проектира или комплектува с устройство за контрол така, че амплитудата на движение на нейните части да остава в определените граници. Когато е необходимо, действието на това устройство трябва да се предхожда от предупредителен сигнал.

(3) Когато няколко стационарни машини или машини върху релси могат да действат едновременно с риск от сблъскване, те трябва да се проектират и изработват така, че да е възможно съоръжаването им със системи за избягване на този риск.

(4) Механизмите на машината трябва да се проектират и изработват така, че товарите да не се изместват или приплъзват опасно и да не падат свободно и неочаквано, вкл. при пълно или частично прекъсване на енергозахранването или при прекратяване на действията на оператора.

(5) При нормални условия на работа товарът не трябва да се спуска единствено чрез фрикционна спиратка.

(6) Изключение от изискването по ал. 5 се допуска за машините, за които е предвидено да работят по този начин.

(7) Устройствата, които държат товарите, трябва да се проектират и изработват така, че да се предотвратява падане на товарите без подадена команда.

Чл. 105. (1) Разположението на мястото за управление трябва да се избере така, че да се осигури най-широка зона за наблюдение на траекториите на движещите се части, за да се избегнат сблъсквания с хора и съоръжения или с други машини, които маневрират по време на работа и предизвикват риск.

(2) Машината с направляван товар, монтирана неподвижно, трябва да се проектира и изработва така, че изложените на опасност лица да не бъдат блъснати от товара или противотежестта.

Чл. 106. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Машината, за която е необходима мълниезащита по време на използването, трябва да се съоръжи със система за отвеждане на резултантния електрически заряд в земята.

Раздел II

Съществени изисквания за машини, които не се задвижват от човешка сила

Чл. 107. Изискванията на чл. 76, чл. 77, ал. 1 и 2 и чл. 78 се прилагат и за стационарните машини.

Чл. 108. Командните органи за движенията на машината или съоръженията ѝ трябва да се връщат в неутралното си положение веднага след прекратяване действието на оператора. Когато не съществува риск от блъскане на товара или на машината, командните органи за движение могат да се заменят с командни устройства за автоматично спиране на определени места без непрекъснато въздействие върху тях.

Чл. 109. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Машината с номинална товароподемност не по-малка от 1000 kg или преобръщащ товарен момент не по-малък от 40 000 Nm трябва да се съоръжи с устройства, които да предупреждават оператора и да предотвратяват опасни движения на товара в случай на:

1. претоварване:

а) в резултат на превишаване на номиналната ѝ товароподемност, или

б) в резултат на товарния момент, създаден от превишаване на номиналната ѝ товароподемност;

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

2. превишаване на товарния момент, водещ до преобръщане в резултат на повдигане на товара.

Чл. 110. Носещите, теглещите и теглещо-носещите въжета на направляваните по въжета съоръжения трябва да се опъват от противотежест или от устройство за постоянно регулиране на опъването.

Чл. 111. (1) Машината с направлявани товари и машината, чието товароносещо устройство следва точно определена траектория, трябва да се съоръжат с устройство за предотвратяване на рискове за изложените на опасност лица.

(2) Машината, обслужваща определени нива, от която операторът има достъп до товароносещото устройство, трябва да се проектира и изработва така, че да се предотвратява неконтролираното движение на товароносещото устройство.

Чл. 112. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител, който пуска машини на пазара и/или в действие, трябва да предприеме или да възложи предприемането на подходящи мерки, за да осигури безопасното изпълнение на предвидените функции на товарозахващащите приспособления и на машините, които са готови за използване. Тези мерки трябва да се съобразяват със статичните и динамичните характеристики на машината.

Чл. 113. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) (1) Когато машината не може да бъде сглобена в помещенията на производителя или на неговия упълномощен представител, мерките по чл. 112 трябва да се предприемат в мястото на използване.

(2) В случай че машината може да бъде сглобена в помещенията на производителя или на неговия упълномощен представител, мерките по чл. 112 могат да се предприемат или в помещенията на производителя, или в мястото на използване.

Раздел III

Маркировка на машините

Чл. 114. (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Всяка отделна верига за повдигане, въже или колан, които не образуват комплект, трябва да се маркират или при невъзможност да се постави неотстраняема табела или пръстен с името и адреса на производителя или на неговия упълномощен представител и данни за идентифициране на съответния сертификат.

(2) Сертификатът по ал. 1 трябва да съдържа информацията, изисквана от стандартите по чл. 4, ал. 4, а ако няма такива, следната информация:

1. име/наименование и адрес/седалище на лицето по ал. 1;

2. описание на веригата или въжето, съдържащо:

а) номиналните размери;

б) конструкцията;

в) материала, от който са произведени;

г) специалната металургична обработка на материала;

3. използвания стандарт, когато са изпитани;

4. максималното натоварване, на което веригата или въжето могат да бъдат подложени по време на работа.

(3) Освен информацията по ал. 2 сертификатът може да съдържа информация за диапазона на натоварвания за определени приложения.

Чл. 115. (1) Маркировката на товарозахващащите приспособления трябва да съдържа:

1. име/наименование и адрес/седалище на производителя;

2. информация за материала и когато е необходимо - за размерна съвместимост;

3. номинална товароподемност;

4. маркировка за съответствие.

(2) Когато върху товарозахващащите приспособления, съставени от въжета, не може да се нанесе маркировката по ал. 1, тя се нанася върху табела или с други средства, здраво закрепени към приспособленията.

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА МАШИНИТЕ ЗА ПОДЗЕМНА РАБОТА

(3) Информацията по ал. 1 трябва да е четлива и разположена така, че да не може да се заличи и изтрие по време на работа на приспособлението или да нарушава якостта му.

Чл. 116. (1) Върху машината трябва да се нанесе четлива и трайна информация за номиналната ѝ товароподемност.

(2) Информацията за машина с една стойност на номиналната товароподемност трябва да е не кодирана и ясно видима.

(3) Когато номиналната товароподемност зависи от конфигурацията на машината, на местата за управление трябва да има табели за товароподемността във формата на диаграми или таблици, показващи номиналната товароподемност за всяка конфигурация.

(4) Машината с товароносещо устройство, което е достъпно за хора и поражда риск от падане, трябва да има ясни и незаличими надписи, забраняващи повдигането на хора. Тези надписи трябва да са видими от мястото, от което е възможен достъп.

Раздел IV

Инструкция за експлоатация

Чл. 117. Всяко товарозахващащо приспособление или всяка отделна партида от товарозахващащи приспособления трябва да се придружава от инструкция за експлоатация, съдържаща следните данни:

1. нормалните условия на използване;
2. указания за използване, монтаж и поддържане;
3. ограниченията при използването.

Чл. 118. Освен информацията по чл. 60 - 67 инструкцията за експлоатация на машината трябва да включва:

1. техническите характеристики на машината, вкл.:
 - а) диаграмата или таблицата с номиналната товароподемност съгласно чл. 116, ал. 3, когато е необходимо;
 - б) реакциите в опорите или в местата за закрепване и характеристиките на направляващите елементи;
 - в) данните за противотежестта, начините и средствата за монтирането ѝ, когато е необходимо;
2. съдържанието на дневника за поддържането и ремонта, когато не е доставен с машината;
3. указания за компенсиране на липсата на пряка видимост към товара;
4. указания за изпитванията преди първоначалното пускане в действие на машината, която не е сглобена при производителя във вида, в който ще се използва.

Глава пета

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА МАШИНИТЕ ЗА ПОДЗЕМНА РАБОТА

Чл. 119. Механизираният крепеж трябва да се проектира и изработва така, че да запазва посоката на преместване и да не се измества преди, по време и след прекратяване на натоварването. Той трябва да има места за закрепване на горните планки (силовите палци) на хидравличните подпори.

Чл. 120. Механизираният крепеж не трябва да пречи на движението на изложените на опасност лица.

Чл. 121. Изискването по чл. 10, ал. 3 не се прилага за машини за подземна работа.

Чл. 122. Органите за ускоряване и спиране движението на машината, движеща се по релси, трябва да са ръчно задействани.

Чл. 123. Командните органи на механизирания крепеж трябва да се проектират и разположат така, че по време на преместването му операторът да се намира под неподвижна секция на крепежа. Командните органи трябва да имат защита срещу неволно задействане.

Чл. 124. Самоходната релсова машина за подземна работа трябва да има устройство, което въздейства непрекъснато върху веригата за управление на движението на

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

машината (устройство за заетост - тотман). Това устройство може да бъде крачно задействано.

Чл. 125. (1) Машината с леснозапалими части трябва да има вградена пожарогасителна система или възможност за закрепване на пожарогасител с лесен достъп.

(2) Спирачната система на машината за подземна работа трябва да се проектира и изработи така, че да не създава искри или да не причинява пожари.

(3) Машината за подземна работа с термичен двигател трябва да е комплектувана с двигател с вътрешно горене, който използва гориво с ниско налягане на парите и който не създава искри от електрически характер.

Чл. 126. Машината за подземна работа с двигател с вътрешно горене се проектира и изработва така, че емисиите на отработените газове да не се отвеждат нагоре.

Глава шеста

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА МАШИНИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ВСЛЕДСТВИЕ НА ПОВДИГАНЕ ИЛИ ПРЕМЕСТВАНЕ НА ХОРА

Чл. 127. За машината за повдигане или преместване на хора коефициентите на сигурност, определени в глава четвърта, в общия случай трябва да се удвояват.

Чл. 128. Подът на превозващото устройство трябва да се проектира и изработва така, че да се осигурява пространство и якост за предвидения максимален брой лица и максималното работно натоварване.

Чл. 129. (1) Изискванията на чл. 109 се прилагат независимо от стойността на номиналната товароподемност за машината за повдигане или преместване на хора, която не се задвижва от човешка сила, независимо от стойността на номиналната ѝ товароподемност.

(2) Изискването на ал. 1 не се прилага за машината, при която не съществува риск от претоварване и/или преобръщане.

Чл. 130. Когато изискванията за безопасност не налагат други решения:

1. превозващото устройство трябва в общия случай да се проектира и изработва така, че лицата, намиращи се в него, да разполагат с командни органи за повдигане и спускане, и когато е необходимо - за хоризонтално преместване на превозващото устройство спрямо машината;

2. при работа командните органи по т. 1 трябва да имат предимство пред други органи, управляващи същото движение, с изключение на устройството за аварийно спиране;

3. командните органи по т. 1 трябва да са от типа с постоянно въздействие, освен когато машината обслужва определени нива.

Чл. 131. Когато машината се премества заедно с превозващото устройство, то трябва да се проектира и изработва така, че лицата, намиращи се в него, да разполагат със средства за предотвратяване на рисковете, породени от движението ѝ.

Чл. 132. Машината трябва да се проектира, изработи или съоръжи така, че при превишаване на скоростта на превозващото устройство да не се създават рискове.

Чл. 133. Когато изискванията на чл. 50 не са достатъчни, превозващото устройство трябва да се съоръжи с необходимия брой места за закрепване на лични предпазни средства срещу риск от падане. Местата за закрепване се определят в зависимост от броя на превозваните лица.

Чл. 134. Люковете в подовете и таваните или страничните врати трябва да се отварят така, че да се предотвратява риск от падане при неочакваното им отваряне.

Чл. 135. Машината трябва да се проектира и изработва така, че накланянето на пода на превозващото устройство да не създава риск от падане на хора.

Чл. 136. Подът на превозващото устройство трябва да има противоплъзгащо покритие.

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА МАШИНИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ВСЛЕДСТВИЕ НА ПОВДИГАНЕ ИЛИ ПРЕМЕСТВАНЕ НА ХОРА

Чл. 137. Машината трябва да се проектира и изработва така, че да не създава риск от падане или преобръщане на превозващото устройство.

Чл. 138. При управлението от оператор или задействането от предпазното устройство при максимално натоварване и скорост, предвидени от производителя, ускоряването и спирането на превозващото устройство или носещата го машина не трябва да създават рискове за изложените на опасност лица.

Чл. 139. На превозващото устройство трябва да е нанесена съответната информация за безопасност.

ЧАСТ ТРЕТА ОЦЕНЯВАНЕ И УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА СЪОТВЕТСТИЕТО

Чл. 140. (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) За удостоверяване съответствието на машини и на защитни елементи с изискванията на наредбата производителят или неговият упълномощен представител съставя ЕО декларация за съответствието им съгласно приложение № 1, раздел I или III.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител нанася върху машините маркировка за съответствие. Маркировка за съответствие не се нанася върху защитни елементи.

Чл. 141. (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител преди пускането на машините на пазара:

1. когато машината не е посочена в приложение № 2, съставя досие съгласно приложение № 3;

2. когато машината е посочена в приложение № 2 и нейният производител не е приложил или само частично е приложил изискванията на българските стандарти, които въвеждат хармонизирани европейски стандарти, или ако няма такива стандарти, представя образец от машината за ЕО изследване на типа съгласно приложение № 4;

3. когато машината е посочена в приложение № 2 и е произведена в съответствие с изискванията на българските стандарти, които въвеждат хармонизирани европейски стандарти:

а) съставя досие съгласно приложение № 4 и го представя на лице, получило разрешение за оценяване на съответствието за съхраняване, или

б) представя досието съгласно приложение № 4 на лице, получило разрешение за оценяване на съответствието за издаване на удостоверение за пълно съответствие на досието, или

в) представя образец от машината за ЕО изследване на типа съгласно приложение № 4.

(2) В случаите по ал. 1, т. 3, буква „а” лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, трябва да потвърди получаването на досието и да го съхранява 10 години от датата на получаването.

(3) В случаите по ал. 1, т. 3, буква „б” лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, трябва да провери за правилното прилагане на изискванията на българските стандарти, които въвеждат хармонизирани европейски стандарти, и да издаде удостоверение за пълно съответствие на досието.

Чл. 142. В случая по:

1. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) член 141, ал. 1, т. 3, буква „а” производителят или неговият упълномощен представител информира лицето, на което е представил досието, за измененията на машината, които е направил или планира да направи;

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

а) лицето, което пуска машина на пазара, информира лицето, на което е представило досието, за изменения на машината, които е направило или планира да направи;

б) досието и кореспонденцията се съставя на български език;

2. член 141, ал. 1, т. 3, буква „б“:

а) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) производителят или неговият упълномощен представител информира лицето, на което е представил досието за измененията на машината, които е направил или планира да направи; лицето, получило досието, трябва да изследва тези изменения и да информира производителя или неговия упълномощен представител за валидността на удостоверението за пълното съответствие на досието;

б) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) когато лицето, което оценява съответствието, откаже да издаде удостоверение за пълно съответствие на досието, то информира за това другите лица, получили разрешение за оценяване на съответствието; когато лицето, което оценява съответствието, оттегли удостоверението за пълно съответствие на досието, то уведомява за това другите лица, получили разрешение за оценяване на съответствието, и органите за надзор на пазара;

в) (отм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.).

Чл. 143. В случаите по чл. 141, ал. 1, т. 1 и 3, букви „а“ и „б“ с ЕО декларацията за съответствие се удостоверява единствено съответствието със съществените изисквания на наредбата. В случаите по чл. 141, ал. 1, т. 2 и 3, буква „в“ с ЕО декларацията за съответствие се удостоверява съответствието с образаца, преминал ЕО изследване на типа.

Чл. 144. За защитните елементи се прилагат процедурите по чл. 141 - 143. При ЕО изследването на типа лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, трябва да провери и функционалните качества на защитния елемент по отношение на безопасността, декларирани от производителя.

Чл. 145. (1) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Когато производителят на машини и/или защитни елементи не е установен на територията на Република България и няма упълномощен представител по чл. 4, ал. 3 ЗТИП, задълженията по чл. 61, ал. 2 и чл. 140 - 144 се изпълняват от лицето, което пуска машината и/или защитния елемент на пазара.

(2) (Предишен текст на чл. 145 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Задълженията по чл. 140 - 144 се изпълняват от лице, което сглобява машина или части, или защитни елементи от различен произход или изработва машини или защитни елементи за собствена употреба.

Чл. 146. Задълженията по чл. 140 - 144 не се отнасят за лица, които комплектуват машина или трактор със сменяемо съоръжение, при условие че сменяемите съоръжения са съвместими, всяко от тях има маркировка за съответствие и е придружено от ЕО декларация за съответствие.

Чл. 147. (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) Когато върху машината не могат да се нанесат минималните размери на маркировката за съответствие, определени с Наредбата за маркировката за съответствие, се допускат отклонения от тях.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА РЕД ЗА ИЗДАВАНЕ НА РАЗРЕШЕНИЯ НА ЛИЦА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ ОЦЕНЯВАНЕ НА СЪОТВЕТСТВИЕТО И ПРОВЕРКИ ЗА СПАЗВАНЕ НА УСЛОВИЯТА, ПРИ КОИТО Е ИЗДАДЕНО РАЗРЕШЕНИЕТО

(Загл. изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., бр. 24 от 2006 г.)

Чл. 148. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., изм., бр. 24 от 2006 г.) Лицето, което кандидатства за получаване на разрешение за оценяване съответствието на машините, трябва да отговаря на изискванията на чл. 10, ал. 1 ЗТИП, на БДС EN 45011 и БДС EN ISO/IEC 17025 в зависимост от процедурите и продуктите, за които кандидатства, и:

СЪЩЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА МАШИНИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВЕ ВСЛЕДСТВИЕ НА ПОВДИГАНЕ ИЛИ ПРЕМЕСТВАНЕ НА ХОРА

1. да може да изпълнява една или повече процедури за оценяване съответствието на машините;

2. да има методики и инструкции за изпитване на машините, когато не се прилагат стандартите по чл. 4;

3. да има наръчник и процедури на системата по качеството.

Чл. 149. (Изм. - ДВ, бр. 13 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 24 от 2006 г.) (1) Лицето по чл. 148 подава до председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) писмено заявление, в което се посочват продуктите и процедурите, за които желае да получи разрешение. Към заявлението се прилагат:

1. удостоверение за актуално съдебно състояние, когато лицето е регистрирано по Търговския закон, или копие от акта за създаването, когато лицето е създадено с акт на Министерския съвет;

2. справка в табличен вид, съдържаща видовете продукти, приложимите за тях съществени изисквания, хармонизираните стандарти или методиките и инструкциите за измерване и изпитване, които ще се прилагат при оценяване на съответствието;

3. копия от трудови и граждански договори на персонала, документи за завършено образование, допълнително придобита квалификация и професионална автобиография, както и справка относно неговата компетентност и опит за извършване оценяване на съответствието по заявения обхват;

4. справка за техническите средства за извършване на изпитвания като част от процедурите за оценяване на съответствието, с които разполагат собствените му лаборатории и/или лабораториите, с които има сключени договори;

5. копие от сключените договори с подизпълнители, когато има такива;

6. копие от сертификатите за акредитация на лабораториите, когато има такива;

7. декларации на лицето и на наетия от него персонал за обстоятелствата по чл. 10, ал. 1, т. 3, 5 и 8 ЗТИП;

8. удостоверение от съответните компетентни органи за обстоятелствата по чл. 10, ал. 1, т. 7 и 9 ЗТИП;

9. копие от договора за застраховка за вредите, които могат да настъпят вследствие на неизпълнение на задълженията му, свързани с дейностите по оценяване на съответствието;

10. списък на стандартите по чл. 4, които притежава, отнасящи се до продуктите, посочени в заявлението;

11. методики и инструкции за изпитване на продуктите, когато не се прилагат стандартите по чл. 4;

12. наръчник и процедурите на системата по качеството;

13. документираните процедури за оценяване на съответствието, за които кандидатства;

14. документ за платена такса за установяване съответствието на документите с изискванията на чл. 10, ал. 1 и 2 ЗТИП по чл. 27, ал. 1 от Тарифа № 11 за таксите, които се събират в системата на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор по Закона за държавните такси, утвърдена с Постановление № 97 на Министерския съвет от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 50 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 10 от 2000 г., бр. 94 и 115 от 2002 г. и бр. 17 и 49 от 2003 г.).

(2) В случаите по чл. 11, ал. 2 ЗТИП лицето, което кандидатства за получаване на разрешение за оценяване на съответствието, подава до председателя на ДАМТН заявлението по ал. 1, придружено от:

1. документите по ал. 1, т. 1 - 6, 8 - 11, 13 и 14;

2. сертификат за акредитация от орган по акредитация в зависимост от продуктите и процедурите, за които кандидатства:

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

а) за „ЕО изследване на типа” (приложение № 4) - по стандарти БДС EN 45011 и БДС EN ISO/IEC 17025;

б) за „Съхранение на техническото досие” (съгласно чл. 141, ал. 1, т. 3, буква „а”) - по стандарт БДС EN 45011;

в) за „Удостоверение за пълно съответствие на техническото досие” (съгласно чл. 141, ал. 1, т. 3, буква „б”) - по стандарт БДС EN 45011.

(3) При положителен резултат от проверките на документите по ал. 1 и 2 кандидатът за издаване на разрешение за оценяване на съответствието внася такси за извършване проверка на място за установяване на техническата компетентност и способността за изпълнение на заявените процедури, определени в чл. 27, ал. 1 от Тарифа № 11 за таксите, които се събират в системата на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор по Закона за държавните такси.

Чл. 150. (Изм. - ДВ, бр. 13 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 24 от 2006 г.) (1) Оценяването на изпълнението на изискванията на чл. 148 се извършва съгласно процедура, утвърдена от председателя на ДАМТН, която се предоставя на заявителя.

(2) В срок 6 месеца от получаването на документите по чл. 149 председателят на ДАМТН издава разрешение за извършване оценяване съответствието на машините или отказва издаването му с мотивирана заповед.

(3) При издаване на разрешението за оценяване съответствието на машините се заплащат такси, определени в чл. 27, ал. 1 от Тарифа № 11 за таксите, които се събират в системата на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор по Закона за държавните такси.

(4) Разрешението за оценяване на съответствието не може да се прехвърля или преотстъпва на други физически или юридически лица.

Чл. 151. (Отм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., нов, бр. 24 от 2006 г.) (1) Държавната агенция за метрологичен и технически надзор проверява периодично лицето, получило разрешение за оценяване съответствието на машините, за спазване на условията, при които е получило разрешението, и за изпълнение на процедурите за оценяване на съответствието.

(2) Проверките по ал. 1 са планови и извънредни и се извършват от комисия, определена със заповед на председателя на ДАМТН.

(3) Плановите проверки на лицето по ал. 1 се извършват на всеки 6 месеца от датата на издаване на разрешението съгласно годишен график за проверки и обхващат:

1. изпълнените процедури за оценяване на съответствието;
2. функционирането на системата по качеството;
3. състоянието на техническите средства за измерване и изпитване;
4. актуалността на прилаганите стандарти;
5. взаимодействието с подизпълнителите и дейността им като част от процедурите за оценяване на съответствието;
6. постъпилите жалби, възражения, рекламации и начините за тяхното уреждане;
7. издадените сертификати в резултат на извършените процедури за оценяване на съответствието.

(4) Извънредните проверки по чл. 14в, ал. 2 ЗТИП се извършват на място при лицата по ал. 1 и обхващат:

1. допуснатите несъответствия с изискванията на чл. 10 ЗТИП, за които е постъпила информация, причините за възникването им и начините за тяхното отстраняване;
2. пропуски при изпълнение на процедурите за оценяване на съответствието;
3. възможността на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, да продължава да извършва дейността си по оценяване на съответствието.

(5) При извършване на проверките по ал. 3 и 4 лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието на машините, заплаща разходите за командироване на експертите от комисията по ал. 2.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(6) В случаите, когато комисията констатира нарушения по чл. 14в, ал. 4 и чл. 15 ЗТИП, тя изготвя и представя на председателя на ДАМТН доклад за временно спиране или отнемане разрешението на лицето по ал. 1.

Чл. 152. (Изм. - ДВ, бр. 13 от 2003 г., отм., бр. 52 от 2004 г., нов, бр. 24 от 2006 г.) Лицето, получило разрешение за оценяване съответствието на машините, е длъжно до 31 януари следващата година да представя годишен доклад за дейността си, който обхваща общия брой на извършените оценки за съответствието по видове продукти и процедури за оценяване на съответствието, списък на издадените сертификати, отказите за издаване на сертификат, общия брой на предявените жалби, възражения, рекламации и предприетите действия по уреждането им.

Чл. 153. (Изм. - ДВ, бр. 13 от 2003 г., отм., бр. 52 от 2004 г.).

Чл. 154. (Изм. - ДВ, бр. 13 от 2003 г., отм., бр. 52 от 2004 г.).

Чл. 155. (Отм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.).

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. „Машина” е: а) (доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) съвкупност от свързани помежду си части или възли, от които поне една се движи, със задвижващи механизми и/или управляващи и силови вериги, съчетани помежду си за конкретно приложение и по-специално за преработка, обработка, преместване или опаковане на материали; б) съвкупност от машини, които са разположени и управлявани така, че да работят като едно цяло за постигане на краен резултат; в) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) сменяемо съоръжение, променящо функцията на дадена машина, което се пуска на пазара, за монтиране от оператор към машина или серия от различни машини или към трактор, при условие че това съоръжение не е резервна част или инструмент.

2. (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) „Преносима ръчно държана и/или ръчно водима машина” е машина, която е предназначена да бъде носена от оператор и ръчно държана и/или ръчно водена от него по време на работа.

3. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., отм., бр. 24 от 2006 г.).

4. (Нова - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Съпровождаема машина” е самоходна машина, управлявана от водач, който се движи ходом заедно с нея по време на работа.

5. (Предишна т. 4 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Защитен елемент” е елемент, който е несменяемо съоръжение и който се използва за осигуряване на безопасност и чийто отказ или неправилно действие застрашава безопасността и здравето на изложените на опасност лица.

6. (Предишна т. 5 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Опасна зона” е зона в машината и/или около нея, в която има риск за здравето или безопасността на изложеното на опасност лице.

7. (Предишна т. 6 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Изложено на опасност лице” е лице, което се намира изцяло или частично в опасната зона.

8. (Предишна т. 7 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Оператор” е лице, на което е възложено да монтира, работи, настройва, поддържа, почиства, ремонтира или транспортира машина.

9. (Предишна т. 8 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Товароухващащо приспособление” е елемент или съоръжение, което не е закрепено към машината и е поставено между машината и товара или върху товара, за да го захване.

10. (Предишна т. 9, доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Сапан” е товароухващащо приспособление, образувано от работещи на опън въжета, колани или вериги, обикновено завършващо с елемент за сапан, и което осигурява връзката между товара и машината.

11. (Предишна т. 10 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Елемент за сапан” е товароухващащо приспособление, което служи за образуване или използване в сапан.

12. (Предишна т. 11 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Направляван товар” е товар, на който цялото движение се извършва по твърди или гъвкави направляващи елементи, чието положение в пространството е определено от неподвижни точки.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

13. (Предишна т. 12 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Коефициент на сигурност” е аритметичното отношение между гарантираното от производителя натоварване, което могат да издържат детайл от съоръжението, устройството или машината, и натоварването от номиналния товар, означен върху детайла, устройството или машината.

14. (Предишна т. 13 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Коефициент на изпитване” е аритметичното отношение между товара за статични или динамични изпитвания на детайл от съоръжението, устройството или машината и номиналния товар, означен върху детайла, устройството или машината.

15. (Предишна т. 14 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Статично изпитване” е изпитване, при което машината или товарозахващото приспособление се проверява за настъпили повреди след прилагане на товар, равен на номиналния товар, умножен с коефициента за статично изпитване.

16. (Предишна т. 15 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Динамично изпитване” е изпитване, при което машината работи при всички възможни конфигурации с товар, равен на номиналния, умножен с коефициента за динамично изпитване, отчитащ динамичното ѝ поведение, за да се провери правилната ѝ работа, свързана с безопасността.

17. (Предишна т. 16 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Водач” е оператор, отговорен за движението на дадена машина. Водачът може да се намира на машината, да я съпровожда ходом или да я управлява дистанционно.

18. (Предишна т. 17, изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., доп., бр. 24 от 2006 г.) „Средство за транспорт” е превозно средство и теглените от него средства, предназначени единствено за превоз на пътници и товари по въздуха, по сухопътните и железопътните мрежи или по вода.

19. (Предишна т. 18 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Асансьор” е устройство, което обслужва постоянно нива на сгради и съоръжения чрез кабина, движеща се по твърди направляващи елементи под ъгъл по-голям от 15 градуса спрямо хоризонталата и по определена траектория без твърди направляващи елементи, и е предназначено за превоз: а) на хора, или б) на хора и товари, или в) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) само на товари, при условие че кабината е леснодостъпна за хора и в нея или в обсега на намиращия се в нея човек има командни органи.

20. (Предишна т. 19 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Команден орган” е част от машина, която човек задвижва пряко за осъществяване на едно или няколко управляващи въздействия върху управлявания обект.

21. (Предишна т. 20 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Превозващо устройство” е устройство за повдигане, спускане или преместване на хора.

22. (Нова - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) „Техническа спецификация” е документ, който определя техническите изисквания, на които трябва да отговаря машината и/или защитният елемент.

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 24 от 2006 г.) (1) Когато Република България е страна по влезли в сила споразумения за взаимно признаване на резултатите от оценяване на съответствието и приемане на промишлените продукти, сключени с Европейските общности и техните държави членки или с държавите от Европейското икономическо пространство/Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), в случаите, когато производителят не е установен и няма упълномощен представител на територията на Република България или на Европейския съюз, задълженията по чл. 61, ал. 2 и чл. 140 - 144 се изпълняват от лицето, което пуска машините и/или защитните елементи на пазара.

(2) От датата на влизане в сила на договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз в случаите, когато производителят не е установен и няма упълномощен представител на територията на Република България или на Европейския съюз, задълженията по чл. 61, ал. 2 и чл. 140 - 144 се изпълняват от лицето, което пуска машините и/или защитните елементи на пазара.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Размяната на техническа информация между производителя и лицата, получили разрешение за оценяване на съответствието, не се счита за участие при проектирането, производството, доставката и монтажа на машините и защитните елементи.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор публикува в официалния бюлетин на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор списък на българските стандарти по чл. 4, ал. 5.

§ 4. След изтичане на 18 месеца от влизането в сила на наредбата на пазара не могат да се пускат машини, които не отговарят на изискванията ѝ.

§ 5. Наредбата се приема на основание чл. 7, ал. 1 ЗТИП.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към

**Постановление № 275 на Министерския съвет от 29 ноември 2002 г.
за приемане на Наредба за единиците за измерване, разрешени за
използване в Република България
(ДВ, бр. 115 от 2002 г.)**

Параграф единствен. Навсякъде думите „председателят на Държавната агенция по стандартизация и метрология“, „председателя на Държавната агенция по стандартизация и метрология“, „председателя на ДАСМ“, „председателя на ДАСМ“, „Държавната агенция по стандартизация и метрология“ и „ДАСМ“ се заменят съответно с „председателят на Държавната агенция за метрология и технически надзор“, „председателя на Държавната агенция за метрология и технически надзор“, „председателят на ДАМТН“, „председателя на ДАМТН“, „Държавната агенция за метрология и технически надзор“ и „ДАМТН“ в следните нормативни актове:

15. Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на машините, приета с Постановление № 232 на Министерския съвет от 2001 г. (ДВ, бр. 91 от 2001 г.).

ПРЕХОДНА РАЗПОРЕДБА към

**Постановление № 23 на Министерския съвет от 4 февруари 2003 г.
за изменение на нормативни актове на Министерския съвет
(ДВ, бр. 13 от 2003 г.)**

§ 9. В срок 10 дни от влизането в сила на постановлението министърът на икономиката, министърът на транспорта и съобщенията и министърът на здравеопазването да предадат на председателя на Държавната агенция за метрология и технически надзор цялостната документация по издадените разрешения за извършване оценяване на съответствието, както и подадените до тях заявления по незавършените процедури.

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 52 на Министерския съвет от 10 март 2006 г.
за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет
(ДВ, бр. 24 от 2006 г., в сила от 21.03.2006 г.)**

§ 4. В Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на машините, приета с Постановление № 232 на Министерския съвет от 2001 г. (обн., ДВ, бр. 91 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 115 от 2002 г., бр. 13 от 2003 г. и бр. 52 от 2004 г.), се правят следните изменения и допълнения:

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

4. Навсякъде в наредбата пред думите „декларация за съответствие”, „декларацията за съответствие”, „изследване на типа” и „изследването на типа” се добавя „ЕО”.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 109 на Министерския съвет от 8 май 2006 г. за приемане на Устройствен правилник на Българския институт по метрология (ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 5.05.2006 г.)

§ 2. Навсякъде думите „Държавната агенция за метрология и технически надзор” се заменят с „Държавната агенция за метрологичен и технически надзор” в следните нормативни актове:

11. Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на машините, приета с Постановление № 232 на Министерския съвет от 2001 г. (обн., ДВ, бр. 91 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 115 от 2002 г., бр. 13 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г. и бр. 24 от 2006 г.);

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

Приложение № 1
към чл. 4, ал. 3
(Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.)

Съдържание на ЕО декларацията за съответствие

Раздел I

Съдържание на ЕО декларацията за съответствие на машина ЕО декларацията за съответствие на машина трябва да съдържа:

- а) име/наименование и адрес/седалище на производителя или неговия упълномощен представител;
- б) описание на машината (фирмен знак, модел, сериен номер и др.);
- в) списък на приложимите за машината наредби, приети на основание чл. 7 ЗТИП;
- г) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, и номера на сертификата за ЕО изследване на типа, когато е необходимо;
- д) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, на което е представено досието в случаите по чл. 141, ал. 1, т. 3, буква „а”, когато е необходимо;
- е) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, което е извършило проверката, по чл. 141, ал. 1, т. 3, буква „б”, когато е необходимо;
- ж) списък на българските стандарти, въвели хармонизирани европейски стандарти;
- з) списък на използваните български стандарти по чл. 4, ал. 5;
- и) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) имената и длъжността на лицето, упълномощено да подписва от името на производителя или неговия упълномощен представител.

Раздел II

Съдържание на ЕО декларацията за съответствие за машини, предназначени за вграждане в машина или да работят съвместно с други машини ЕО декларацията за съответствие трябва да съдържа:

- а) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) име/наименование и адрес/седалище на производителя или неговия упълномощен представител;
- б) описание на машината (фирмен знак, модел, сериен номер и др.) или машинните части;
- в) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, и номера на сертификата за ЕО изследване на типа, когато е необходимо;
- г) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, на което е представено досието в случаите по чл. 141, ал. 1, т. 3, буква „а”, когато е необходимо;
- д) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, което е извършило проверката, по чл. 141, ал. 1, т. 3, буква „б”, когато е необходимо;
- е) списък на българските стандарти, въвели хармонизирани европейски стандарти;
- ж) информация, че машината не трябва да се пуска в действие, докато машината, в която ще се вгради, не бъде декларирана, че е в съответствие с изискванията на наредбата;
- з) имената и длъжността на лицето, което подписва.

Раздел III

Съдържание на ЕО декларацията за съответствие на защитни елементи, пускани самостоятелно на пазара ЕО декларацията за съответствие трябва да съдържа:

- а) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) име/наименование и адрес/седалище на производителя на защитния елемент или неговия упълномощен представител;

- б) описание на защитния елемент (фирмен знак, модел, сериен номер, и др.);
- в) функция за безопасност, изпълнявана от защитния елемент, когато не е ясна от описанието;
- г) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, и номера на сертификата за ЕО изследване на типа, когато е необходимо;
- д) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, на което е представено досието, в случаите по чл. 141, ал. 1 т. 3, буква „а”, когато е необходимо;
- е) име и адрес на лицето, получило разрешение за оценяване на съответствието, което е извършило проверката, по чл. 141, ал. 1, т. 3, буква „б”, когато е необходимо;
- ж) списък на българските стандарти, въвели хармонизирани европейски стандарти;
- з) списък на използваните български стандарти по чл. 4, ал. 5;
- и) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) имената и длъжността на лицето, упълномощено да подписва от името на производителя или неговия упълномощен представител.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

Приложение № 2
към чл. 141
(Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.)

Видовете машини и защитните елементи, за които трябва да се прилага процедурата по чл. 141

Раздел I Машини

1. Еднодискови и многодискови циркуляри за обработка на дървени и подобни на дървените материали или за обработка на месо и подобни на месните материали.

1.1. (Предишна т. 2 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Отрезни машини с непреместващ се по време на работа инструмент, с неподвижна маса и с ръчно подаване на обработваемия детайл или с демонтируем подавателен апарат.

1.2. (Предишна т. 3 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Отрезни машини с непреместващ се по време на работа инструмент, с пендел-носач или шейна с възвратно-постъпателно движение, с ръчно подаване.

1.3. (Предишна т. 4 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Отрезни машини с непреместващ се по време на работа инструмент, с вградено устройство за механизизирано подаване на обработваемите детайли и с ръчно зареждане или снемане.

1.4. (Предишна т. 5, изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Отрезни машини с преместващ се по време на работа инструмент, с механично подаващо устройство и с ръчно зареждане и/или снемане.

2. (Предишна т. 6 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Рендосвачни машини за дървен материал с ръчно подаване (абрихти).

3. (Предишна т. 7 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Едностранни рендосвачни машини за постигане на определена дебелина с ръчно зареждане и/или снемане за обработка на дървен материал (щрайхмуси).

4. (Предишна т. 8 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Лентови триони (банцизи) с неподвижна или подвижна маса и лентови триони с подвижна шейна с ръчно зареждане и/или снемане за обработване на дървени или подобни материали или за обработване на месо и подобни материали.

5. (Предишна т. 9, изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Комбинирани машини от видовете по т. 1 - 1.3 и 3 за обработване на дървени и подобни материали.

6. (Предишна т. 10 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Многовретенни фрезови машини за обработване на дървен материал с ръчно подаване.

7. (Предишна т. 11, доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Фрези с вертикална ос и с ръчно подаване за обработване на дървени и подобни материали.

8. (Предишна т. 12 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Преносими верижни триони за обработване на дървен материал.

9. (Предишна т. 13 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Преси за студена обработка на метали, вкл. преси за огъване с ръчно зареждане и снемане, чиито подвижни работни елементи имат ход по-голям от 6 mm и скорост по-висока от 30 mm/s.

10. (Предишна т. 14 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Машини за шприцоване или формоване под налягане на пластмаси с ръчно зареждане или снемане.

11. (Предишна т. 15 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Машини за шприцоване или формоване под налягане на каучук с ръчно зареждане или снемане.

12. (Предишна т. 16 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Машини за подземна работа от следните видове:

- а) релсови машини: локомотиви и вагонетки със спирачки;
- б) крачеци хидравлични крепежи;

в) двигатели с вътрешно горене, предназначени за монтиране към машини за подземна работа.

13. (Предишна т. 17 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Сметосъбиращи машини за битови отпадъци с ръчно товарене и механизъм за пресоване.

14. (Предишна т. 18 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Защитни прегради и карданни валове по чл. 90.

15. (Предишна т. 19 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Подемници за повдигане на транспортни средства.

16. (Предишна т. 20 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Повдигателни съоръжения за хора, при които съществува риск от падане от височина по-голяма от 3 m.

17. (Предишна т. 21 - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Машини за производство на пиротехнически изделия.

Раздел II

Защитни елементи

1. Електрочувствителни устройства, предназначени да откриват хора, за да се осигури безопасността им (нематериални бариери, сензорни пътеки, електромагнитни детектори и др.).

2. Логически възли, осигуряващи безопасна работа при управление с две ръце.

3. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Автоматично преместващи се екрани за обезопасяване на машините по раздел I, т. 9, 10 и 11.

4. Конструкции за защита при преобръщане (ROPS).

5. Конструкции за защита от падащи предмети (FOPS).

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

Приложение № 3
към чл. 141, ал. 1, т. 1
(Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.)

Деклариране на съответствието

1. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Декларирането на съответствието е процедура, при която производителят или неговият упълномощен представител потвърждава, че машината, която се пуска на пазара, отговаря на приложимите съществени изисквания.

2. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) След подписването на ЕО декларацията за съответствие производителят или неговият упълномощен представител може да нанесе маркировката за съответствие.

3. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Преди съставянето на ЕО декларацията за съответствие производителят или неговият упълномощен представител трябва да осигури и да гарантира, че техническото досие и документацията за вътрешните мерки, които ще се приложат за осигуряване на съответствие при серийно производство, ще бъдат на разположение при него за контрол.

Производителят трябва да проведе необходимите изследвания при изпитвания на елементи, приспособления или на цялата машина, за да установи, че проектирането и изработването осигуряват безопасно сглобяване и пускане на машината в действие.

В случаите, когато производителят или неговият упълномощен представител не представи техническото досие и документацията за вътрешните мерки при поискване от органите за надзор на пазара и другите компетентни органи, може да възникне съмнение относно съответствието на машината с изискванията на наредбата.

4. Техническото досие трябва да съдържа:

а) монтажен чертеж на машината и схемите на веригите за управление;

б) пълни и изчерпателни чертежи, придружени от изчисления, резултати от изпитвания и други документи, необходими за проверяване съответствието на машината със съществените изисквания;

в) (доп. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) списък на съществените изисквания от наредбата и стандартите и техническите спецификации, които са използвани при проектирането на машината;

г) описание на приетите начини за премахване на рисковете, които съществуват в машината;

д) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) протокол от изпитване или сертификат, издаден от компетентна лаборатория или компетентен орган за сертифициране на продукти, по преценка на производителя или неговия упълномощен представител;

е) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) протоколи от изпитвания, проведени по негов избор или от самия него, или от компетентен орган за сертифициране, или от компетентна лаборатория, ако производителят или неговият упълномощен представител декларира съответствие с българските стандарти, които въвеждат хармонизирани европейски стандарти, с които се е съобразил;

ж) копие от инструкциите за машината.

5. Документацията по т. 3 и 4:

а) може да не е в наличност постоянно, но трябва да е възможно събирането и предоставянето ѝ на разположение в разумен срок; не се изисква да се включват чертежи или друга специфична информация за възли и детайли, използвани за производството на машината, освен когато това е съществено за проверката на съответствието;

б) трябва да се съхранява и да се държи на разположение на органа за надзор на пазара и на други компетентни органи най-малко 10 години след датата на производство на машината или на последната произведена машина при серийно производство.

**Процедура за оценяване на съответствието
„ЕО изследване на типа”**

1. Процедурата „ЕО изследване на типа” на машина се осъществява от лице, получило разрешение за оценяване на съответствието, което проверява и удостоверява, че образецът от машината отговаря на изискванията на наредбата.

2. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) ЕО изследването на типа се извършва по заявление, подадено от производителя или неговия упълномощен представител, до едно лице по т. 1 за един тип на машината.

3. Заявлението по т. 2 трябва да съдържа:

а) (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) име и адрес на производителя или неговия упълномощен представител, и мястото на производството ѝ;

б) декларация, че не е подавано заявление за оценяване на съответствието до друго лице по т. 1;

в) техническо досие.

4. Техническото досие трябва да съдържа:

а) монтажен чертеж на машината и схеми на веригите за управление;

б) пълни и изчерпателни чертежи, придружени от изчисления, резултати от изпитвания и други документи, необходими за проверяване съответствието на машината със съществените изисквания;

в) описание на приетите начини за премахване на рисковете, които съществуват в машината, и списък на използваните стандарти;

г) копие от инструкциите за машината;

д) документацията за вътрешните мерки, които ще се приложат за осигуряване на съответствие при серийно производство.

5. Заявителят предоставя на разположение на лицето по т. 1 образец на планираната за производство машина или посочва мястото, където машината може да бъде изпитана.

6. Документацията по т. 4 трябва да включва чертежите или другата специфична информация за възли и детайли, използвани за производството на машината, когато това е съществено за проверката на съответствието.

7. Лицето по т. 1 оценява съответствието, като проверява техническото досие, за да се увери в пълното му съответствие, и изследва доставената или предоставената на разположение машина. По време на изследването на машината лицето по т. 1 трябва:

а) да се увери, че тя е произведена в съответствие с техническото досие и може да се използва безопасно в предвидените работни условия;

б) ако са използвани стандартите, да провери правилното им прилагане;

в) да извърши подходящи изследвания и изпитвания, за да провери, че машината е в съответствие с приложимите съществени изисквания.

8. Когато образецът е в съответствие с изискванията, приложими към него, лицето по т. 1 издава сертификат за ЕО изследване на типа и го изпраща на заявителя. Сертификатът обявява заключенията от изследването, посочва условията, при които е издаден, и съдържа описания и чертежи, необходими за идентификацията на одобрения образец.

9. Органите за надзор на пазара и другите лица по т. 1 могат да получат копие от сертификата, както и копие от техническото досие и протоколи от проведените изследвания и изпитвания при мотивирано искане.

10. (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г.) Производителят или неговият упълномощен представител информира лицето по т. 1 за измененията, които е направил или планира да направи на машината, чийто образец е изследван.

НАРЕДБА ЗА СЪЩЕСТВЕНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОЦЕНЯВАНЕ СЪОТВЕТСТВИЕТО НА МАШИНИТЕ

Лицето по т. 1 трябва да изследва тези изменения и да информира производителя или неговия упълномощен представител, за валидността на сертификата.

11. Лицето по т. 1, което откаже да издаде сертификат за ЕО изследване на типа, трябва да информира за това другите лица по т. 1.

12. Лицето по т. 1, което анулира сертификат за ЕО изследване на типа, трябва да информира за това другите лица по т. 1 и органите за надзор на пазара.